

STILLOVENSKI Vestnik

Letnik XXII.

Celovec, petek, 6. oktober 1967

Štev. 40 (1323)

Große Erregung in Völkermarkt

Unter diesem Titel brachte die Volkszeitung vom 28. 9. die Nachricht, daß in der ersten Klasse der Knaben-Volksschule Völkermarkt von 34 Schülern ein Schüler nach dem Minderheitenschulgesetz zum zweisprachigen Unterricht gemeldet worden ist.

Die Schlüsse, die daraus im Artikel der Volkszeitung gezogen werden, seien hier angeführt:

»Im gegenständlichen Fall bedeutet dies, daß den restlichen 33 Schülern nur annähernd die Hälfte der Unterrichtszeit für direkte Kontakte mit dem Lehrer zur Verfügung stehen, daß 33 deutschsprachige Schüler den slowenischen Unterricht mitanhören müssen, daß der betreffende Klassenlehrer in dieser Klasse aufsteigen muß, weil er als einzige Lehrperson dieser Schule die Qualifikation für den Unterricht besitzt, daß bei weiterer Anmeldung... die restlichen Lehrer durch solche mit einer Prüfung in Slowenisch ausgetauscht werden müssen.«

Dann wird von dem Unmut der betroffenen Eltern, aber auch der gesamten nichtslowenischen Bevölkerung gesprochen und angeführt, daß eine Delegation der Elternschaft beim Landtagspräsidenten Dr. Mayrhofer vorstellig wurde, der sich der Angelegenheit annahm.

Wie er sich der Sache annahm, wollen wir hier beleuchten. Herr Landtagsabgeordneter Dr. Mayrhofer ist zweiter Präsident des Kärntner Landtages. Als solcher mußte er die gesetzlichen Bestimmungen kennen. Auf Ersuchen der »gesamten nichtslowenischen Bevölkerung« ging er aber zum Vater des angemeldeten Schülers und legte ihm die Abmeldung nahe. Der Vater bekam außerdem telefonische Anrufe von unbekannten Personen, die ihn aufforderten, das Kind abzumelden. So ist es nicht verwunderlich, daß man eine Abmeldung erzwingt, die allerdings nur zum Ende des Schuljahres vorgenommen werden kann und deshalb dem Landesschulrat zur Entscheidung vorgelegt wurde. Diese Abmeldung nahm der Landesschulrat nicht zur Kenntnis, da dies eine offene Verletzung des Gesetzes gewesen wäre.

In Jahre 1959 hat man besonders in rechtsgerichteten deutschsprachigen Kreisen die Kärntner Schulregelung als ungünstig hingestellt und sich gebüht, daß auch nur ein einziges gemeldetes Kind vollen zweisprachigen Unterricht erhält. Heute operiert man in Völkermarkt schon damit, daß es unzumutbar sei, wenn deutschsprachige Schüler den Slowenischunterricht mitanhören müßten, obwohl wir überzeugt sind, daß in Völkermarkt dieser zweisprachige Unterricht nicht hundertprozentig nach dem Buchstaben des Gesetzes erteilt wird. An den meisten Schulen im Unterland wird der zweisprachige Unterricht jedoch ohne nennenswerte pädagogische Schwierigkeiten erteilt. Nur in Völkermarkt ist es — ein Problem!

Anstatt auf die Völkermarkter Heißsporne beruhigend einzuwirken, macht sich der Herr Präsident Dr. Mayrhofer zu ihrem Sprecher. Man wird sich dies sehr merken müssen, da er sich bei anderen Gelegenheiten und besonders bei Wahlen gerne von seiner betont christlichen Seite zeigt.

In einer zweiten Meldung vom 29. September schreibt die Volkszeitung, daß in Völkermarkt beabsichtigt ist, eine Elternvereinigung zu bilden, die die Interessen der deutschsprachigen Eltern vertreten kann und dies deshalb, weil der Präsident des Landesschulrates in Beachtung der gesetzlichen Regelung die Rückziehung der Anmeldung nicht zur Kenntnis genommen hat. In diesem Zusammenhang muß eindeutig festgestellt werden, daß die Anmeldung des

Proračun z novimi bremen

Trda borba v vrstah ÖVP za posamezne postavke v državnem proračunu za prihodnje leto, ki je minuli teden sprožila resno vladno krizo, se je v bistvu končala s tem, da hoče vlada primanjkljaj v državnem proračunu v precejšnji meri zmanjšati z zvišanjem davkov. V torek je bilo na zasedanju kluba poslancev ÖVP in članov vlade sklenjeno, da se bo vlada parlamentu predstavila s proračunom, katerega primanjkljaj bo znašal 9 milijard šilingov, čeprav hoče dohodke proračuna povečati za 2,5 milijarde šilingov.

Na istem zasedanju je bilo sklen-

Malooobmejni promet:

Vsak dan čez mejo

Na zasedanju mešane avstrijsko-jugoslovanske komisije za malooobmejni promet, ki je bilo minuli teden v Ankaranu je bil ob zaključku podpisan enoten sporazum, v katerem niso le združeni številni dosedanjí sporazumi, marveč vsebuje tudi nadaljnjne olajšave v malooobmejnem prometu.

Ko bo sporazum en mesec po ratifikaciji s strani vlad obeh držav stopil v veljavo, prehod meje v malooobmejnem prometu ne bo več omejen. Poselniki obmejnih izkaznic bodo lahko vsak dan prestopili mejo. Zvišan bo tudi dovoljeni znesek denarja, ki ga bodo lahko nesli čez mejo. V šilingih bo to 208 šil., v dinarjih pa 100 novih dinarjev. Novi sporazum vsebuje tudi nekatere carinske olajšave.

Schülers auf Grund der gesetzlichen Bestimmungen erfolgte. Deshalb wird an die dafür zuständige Behörde die dringende Aufforderung gerichtet, die beabsichtigte Gründung des Elternvereines Völkermarkt, deren Tätigkeit eindeutig gegen verfassungsrechtlich garantierte Rechte der Minderheit gerichtet wäre, zu verbieten.

In der Volkszeitung wird auch offen gefragt, ob es nicht im Interesse der Eltern und des Schülers liegen würde, von der Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht Abstand zu nehmen. Einen stärkeren Druck auf die Eltern des Schülers kann man sich wohl nicht mehr vorstellen! Deshalb ist es auch nicht verwunderlich, wenn in den letzten Jahren in Völkermarkt keine Anmeldung zum zweisprachigen Unterricht mehr erfolgte. Uns ist eine Reihe von Fällen bekannt, daß Eltern ihre Kinder in Völkermarkt anmelden wollten, die aber dann »im Interesse der Eltern und Schüler« überzeugt wurden und so auf die Anmeldung verzichteten. Das Elternrecht ist also in Völkermarkt und an einer Reihe anderer Schulen eine Farce und dient nicht dazu, die Glaubwürdigkeit gewisser Leute zu untermauern, sondern läßt im Gegenteil ihre Unaufrichtigkeit zutage treten. So betrachtet ergibt sich für die geforderte Minderheitenfeststellung ein Bild, in dem die Wirksamkeit der künstlich erzeugten »öffentlichen Meinung« zur Geltung käme, nicht aber die tatsächliche Wahrheit.

njeno, da bodo na tej osnovi še nadaljna pogajanja v vladi in da bo vlada pravočasno predložila osnutek proračuna parlamentu. Še isti dan je predsednik SPO, dr. Kreisky dolžil vlado, da pripravlja proračun, katerega postavke ne bodo odgovarjale resnici.

Zvišanje proračuna na strani dohodkov hoče ÖVP pokriti z zvišanjem davka na blagovni promet od 5,25 na 5,50 odstotka, z zvišanjem prometnega davka na marga-rino od 1,7 na 5,25 odstotka in z zvišanjem izenačevalnega davka. Poleg tega hoče zvišati pokojninske prispevke uradnikov od 5 na 6 odstotkov. Zvišati pa hoče tudi nekatere posredne davke. Istočasno je bilo sklenjeno, da bo črtala nekatere namenske izdatke in sicer v višini 1 milijarde šilingov, pri čemer bo najbolj prizadeto socialno ministrstvo, ker mu bo črtan znesek 700 milijonov šilingov.

Na področju kmetijstva bo znižana cena pšenice in zvišana cena krmnega žita, za izboljšanje stanja sklada za gospodarstvo z mlekom pa bodo kmetje obremenjeni z nadaljnjimi 5 groši pri litru mleka. To obremenitev so imenovali prispevek za pospeševanje eksporta in so jo

nabili na sedanja 2 groša, ki jih kmetje od litra mleka prispevajo v krizni sklad.

Kancler Klaus o našem vprašanju

Ob priložnosti svojega bivanja na Koroškem je imel kancler Klaus v nedeljo na Urhovi gori pri Celovcu govor, kjer je v zvezi s koroškim manjšinskim vprašanjem dejal:

Tako preko državnih meja, kakor v okviru meja so danes v svetu mnogokrat iz nasprotnikov od včeraj postali prijatelji od danes in jutri. Tudi Koroška je primer za to, kakor se

more iz začetnega nasprotovanja različnih plemen, narodnosti, jezikov in kultur razviti iskanje drug drugega in skupna pot, primer za to, da sta toleranca in lojalnost najboljša učitelja in najboljša poroka mirnega sporazumevanja znotraj nekega državnega območja.

Kar tiče naše odnose do naših slovenskih sodeželanov, bi rad povedal

samo to-le: v kolikor bolj se bomo čutili kot Korošci in Avstrijci, tem močnejše bodo vezi zavesti skupnosti v isti domovini in tem hitreje bomo preko medsebojnega razumevanja prešli v medsebojno spoštovanje in praktično vsakdanje sodelovanje. Noben državljan te dežele z odgovornostjo, vseeno, če dela kot državnik ali politik, ali pa je v drugi funkciji, ne bo poskušal zožiti življenja te narodnostne skupine, dokler manjšina enako kakor nemško govoreči sodeželani ne bo odstopila od priznanja k republiki Avstriji, k demokraciji, k državi prava, k pogodbeni zvestobi in k nedotakljivosti meja te države.

Šesti kongres Zveze sindikatov Avstrije zaključen

Zveza sindikatov ni opozicijska stranka niti ne del državnega aparata

Minuli teden je stal šesti kongres Zveze sindikatov Avstrije sredi notranjepolitičnega zanimanja. Vršil se je namreč v času, ko je po zadnjem kongresu, ki je bil leta 1963, tedanja stabilna koalicijska vlada zamenjala čedalje labilnejša vlada ÖVP, proti kateri opozicijska socialistična stranka čedalje bolj narašča. Socialisti pa so v sindikatih dominirajoča sila.

Kongres pa se je vršil tudi v času, ko se mora avstrijska javnost konfrontirati z vprašanji, ki jih pred njeno gospodarstvo postavlja čedalje obsežnejša recesija. Ta recesija postavlja gospodarstvo, pa tudi gospodarsko politiko, ki nujno združuje tako problematiko delojemalcev in problematiko delodajalcev, pred neizprosno zahtevo iskanja novih poti. Le-te pa morajo odgovarjati tako razvijajoči se mednarodni liberalizaciji blagovne izmenjave, kakor tudi razvoju mednarodne industrijske kooperacije in delitve dela.

Vprašanja tega razvoja so bila bolj ali manj tudi vprašanja, s katerimi se je bavil zadnji kongres Zveze sindikatov, ki ni le strnjena, strankarsko nevezana organizacija delojemalcev, marveč s svojimi 1,5 milijona članov tudi najmočnejše in najbolj strumno organizirano združenje v Avstriji sploh.

Kaj je torej šesti kongres te organizacije dejal k gospodarskopolitični problematiki Avstrije?

To vprašanje je zaradi tega najvažnejše, ker je bila že na začetku kongresa postavljena na prvo mesto zahteva po večjem soodločanju sindikatov pri koordinaciji gospodarske in socialne politike vključno pravice, ki jo imajo uradna poklicna zastopstva, to so zbornice. Ta pravica obstoja v tem, da zavzemajo stališča k osnutkom zakonov in da stavijo z njimi v zvezi svoje predloge, preden zakone obravnava parlament. To pravico si hočejo priboriti tudi sindikati.

V svoji zaključni besedi je znova izvoljeni predsednik, dr. posl. Anton Benya omejil položaj in

vlogo Zveze sindikatov z ugotovitvijo, da ta zveza ni opozicijska stranka, niti ne del državnega ali upravnega aparata. Soodločanje, za katerim stremi, pomeni soodločanje s partnerjem v gospodarstvu, sodelovanje z vlado in sodelovanje s parlamentom. Njena trenutno najvažnejša zahteva je, da se z vsemi sredstvi zagotovi polna zaposlitev prebivalstva.

Kongres ni izdelal gospodarskega koncepta, marveč se je omejil na ugotovitve, da mora priti iniciativa za njega od zvezne vlade, vendar hočejo sindikati pri njegovi izdelavi sodelovati enako, kakor druga poklicna zastopstva.

Kongres pa je zavzel tudi stališče do vprašanja zvišanja zaslužkov delojemalcev. Pri tem je tendenco delodajalcev in njihovih predstavnikov v vladi, da bi z neke vrste sporazumom pustili zamrzniti mezde, zavrnil z ugotovitvijo, da to ne pride v poštev, ker bi že v naprej povzročilo hromljenje povpraševanja, s tem pa tudi konjunktura. Zaslužke je treba zviševati skladno z možnostmi poživitev proizvodnje, vendar se mora zvišanje gibanj v mejah, da za podjetja, ki so sposobna za obstoj, ne predstavlja neznosne obremenitve.

Skladno s tem stališčem je kongres prijavil tudi zahtevo sindikatov po pravici večjega vpliva po podjetjih. Kakor je bilo s tem v zvezi rečeno, odgovornost za podjetje ni stvar sindikalne organizacije v njem, marveč stvar podjetnika, vendar morajo sindikati vztrajati na svoji zahtevi po popolnejših informacijah s strani podjetnikov in po večjem upoštevanju sindikalnih nasvetov in stališč.

Zaključno le še to: Kongres Zveze sindikatov Avstrije je bil po petih dneh trajanja zaključen v soglasju vseh frakcij. Takorekoč vseh 125 predlogov je izglasoval soglasno. S tem pa je tudi v dani in uvodoma nakazani situaciji pokazal, da so delojemalci strnjena enota, s katero mora v prihodnje vsak računati.

K r i z a

Zadnji tedni nam čedalje bolj kažejo, da imamo v naši državi opravka s politično krizo, ki je takega značaja, da bo sedanjo gospodarsko recesijo spravila v trajnejšo gospodarsko krizo. ÖVP in njena vlada nista v stanju rešiti perečih gospodarskih vprašanj, ki jih je nakopičil čas zadnjih dveh let. Istočasno drsita v čedalje resnejšo krizo. Nad tri tedne že razpravljata o državnem proračunu za prihodnje leto in sta v času, ko pišem te vrstice, prav tam, kjer sta bili pred tremi tedni in še prej.

Kriza, o kateri je tukaj govora, se ni začela pred tremi tedni, njeni začetki segajo v čas, ko se je ÖVP odločila, da bo sama in po svoje uredila in kermarila državno gospodarstvo in sicer »za vse Avstrijce«, kakor je v vladni izjavi lani pomladi dejal kancler Klaus. Od tedaj naprej čedalje bolj bojkotira mnenje opozicije v parlamentu, v paritetni komisiji pa bromi načelo socialnega partnerstva. Njen »Wirtschaftsbund«, ki je v bistvu omogočil njeno zmago pri volitvah 6. marca 1966, si je v ÖVP osvojil vlogo vladajoče sile. Withalm, Schmitz in Böck so začeli narekovati gospodarsko politiko, Klausu in drugim pa verjetno ne preostaja drugega, kot da ji sledijo.

Kakšna je ta vrsta politike, najbolj kažejo zadnji tedni. »Wirtschaftsbund« je določil načela proračuna za 1968, »Bauernbund« in »Arbeiter- und Angestelltenbund« pa sta proti njim brez moči. V prid njihovih upravičenih zahtev, ki so v veliki meri naslonjene na zahteve delovnih ljudi, med katere sodijo tudi kmečki ljudje, »Wirtschaftsbund« doslej (do ponedeljka tega tedna — op. ured.) ni popustil niti trohico. Zato so se odnosi med finančnim ministrom Schmitzom na eni in med ministri za kmetijstvo, za pouk, za socialno skrbstvo in za vojsko tako zaostri, kot nikoli v času koalicijske vlade.

Namesto poti sporazumevanja v lastni stranici ubira »Wirtschaftsbund« pot ostrega diktata. Vprašanje sodelovanja je za njega vprašanje sprejema njegovih načel. Med drugim so to nedvoumno pokazali tudi ekspanzisti koroške ÖVP na zadnjem običnem zboru kmetijske zbornice v Celovcu: sodelujate, kakor mi hočemo, vašega mnenja pa ne upoštevamo.

Ta politika pa je avstrijskemu ljudstvu prinesla že mnogo slabega. Vlada Wirtschaftsbunda — ne moremo namreč več dobro reči ÖVP — je začela s podražitvami (mleko, železnica, pošta, bencin), se lotila zakonov rasti, ki so se v bistvu ne izjalovili, in prešla na davčno reformo. V začetku je le-ta vsebovala nekatere davčne olajšave, sedaj pa so v ospredju napovedi davčnih zaostritvev, ob njih pa še napovedi novih socialnih bremen. Ustalenega gospodarskega koncepta ali vsaj njegovih osnov pa ta vlada še ni predložila in ga je še vedno dolžna. Investicijska dejavnost industrije vedno bolj popušča. Njen delež na skupnih investicijah je od 26 odstotkov leta 1961 zdrknil na 13 odstotkov v tekočem letu, čeprav mednarodno velja pravilo, da je pot iz gospodarske recesije mogoča le po poti primerne gospodarskega koncepta in po poti večjih, dejansko v gospodarsko rast usmerjenih investicij. Letos pa je poleg industrije pri nas tudi država skerčila svojo investicijsko dejavnost. V prihodnje pa jo hoče vlada krčiti še bolj.

Tako stoji naše gospodarstvo, katerega koordinator mora biti brezpogojno zvezna vlada, sredi gospodarske recesije pred večjo negotovostjo in bolj desorientirano, kot je stalo kdajkoli prej v povojni dobi. Ali je spričo tega še mogoče verjeti v obljubljeni gospodarski koncept ÖVP, ko si o njem niso edini niti njeni trije stebri »Wirtschaftsbund«, »Arbeiter- und Angestelltenbund« in »Bauernbund«?

Zgodovina nas uči, da je kakršnokoli krizo mogoče prebroditi le, če je na tej poti vlade kot koordinatorja narodnih interesov mogoče združiti vse aktivne in pozitivne sile narodnega botenja. Klasični primer uspešnosti takšne akcije je na začetku druge svetovne vojne postavil tedanji angleški premier Churchill. Po tej poti so v naši državi uspešno hodili Renner, Figl, Schürf in Raab, pa tudi Gorbach. Šolski primer te potrebe pa je v zadnjem času demonstrirala vlada Zahodne Nemčije na začetku gospodarske recesije. Od samovlade ÖVP podobne stranke je stopila v koalicio z SPD skoraj v istem času, ko je ÖVP pri nas koalicio s SPÖ pokopala.

Zadnje čase je bila tudi v naši državi večkrat naglašena potreba po sodelovanju vseh aktivnih in pozitivnih faktorjev v državi, da bi se rešili nakopičeni gospodarski problemi. 6. kongres Zveze sindikatov Avstrije, ki je najmočnejša organizacija v državi, je koncem tedna to zahtevo in pripravljenost najbolj izpričal. Stvari sedaj ležijo pri vladni in pri »Wirtschaftsbundu« kot vladni gonilni sili. Njegov donos do vseh teh faktorjev pa nas iz gospodarske recesije sili v gospodarsko krizo, ker ob svojem stališču ne prizna in noče priznati drugih stališč.

Notranja kriza ÖVP je torej glavni vzmet porajajoče se splošne gospodarske krize. Zato je sedaj odgovornost pri ÖVP in njeni vladi. Če si je ne bo svesta s polno odgovornostjo, potem

INSTITUT ZA RAZISKOVANJE GOSPODARSTVA:

Malo izgledov
zaboljšanje položaja

Gospodarstvo stagnira naprej, slabosti v proizvodnji in pri vnovčenju blaga zavirajo in hromijo investicijsko dejavnost podjetij. Ko inštitut za raziskovanje gospodarstva v svojem zadnjem mesečnem poročilu ugotavlja ta dejstva, nadaljuje, da je mogoče nastale zaloge spraviti v denar le v toliko, kolikor je za njimi povpraševanje. Pričela je popuščati tudi rast privatnega konzuma in sicer vidno, ker stagnirajo množični dohodki in ker so gospodinjstva podjetnikov pričela omejevati svojo potrošnjo. Impulzi za izboljšanje konjunktura prihajajo le s strani javne roke in deloma s strani zunanje trgovine.

Zaradi velikega primanjkljaja v državnem proračunu (cenijo ga na 6 milijard šilingov — op. ur.) kljub nekoliko ugodnejšemu razvoju zunanje trgovine letošnja gospodarska rast ne bo večja od 2 odstotkov, v industriji pa bo storilnost komaj dosegla lansk. Le obrt, kmetijstvo in energelsko gospodarstvo bodo odrezale nekoliko boljše kot lani. Pri teh panogah pa se pojavljajo težave pri vnovčenju.

Ko poročilo podrobneje razčlenjuje gospodarski razvoj v državi, pravi, da je gradbeništvo v preteklih mesecih nekoliko zaživelo, ker je dobilo od javne roke nekaj večjih naročil, v industriji tožijo številna podjetja nad pomanjkanjem potrebnih naročil, upadajoči polniški promet pa je močno osla-

bil donose podjetij z uslugami. Na tem področju delavci brez dela že težko najdejo zaposlitev.

S strani denarnega sektorja je bilo le malo impulzov, denarni zavodi so svojo likvidnost obdržali le s pomočjo kapitalnih importov. Njihova tekoča sredstva so manjša kot so bila v prejšnjih obdobjih. Zato morajo večja podjetja najemati denar na inozemskem denarnem trgu.

Poročilo s tem v zvezi pravi, da je gospodarska recesija v Avstriji tesno povezana s podobno recesijo v zahodni Evropi, kjer zlasti Zahodna Nemčija preživlja najtežjo recesijo v povojni dobi. Zaenkrat ni izgledov, da bi prišlo do potrebne gospodarske poživitve. Znamenj ki bi to pričakovanje opravičevala, namreč ni.

Rekorden pridelek pšenice v Jugoslaviji

Kakor poročajo, bo letos Jugoslavija pridelala 4,8 milijona ton pšenice. V primerjavi z lanskim pridelkom bo letošnji za 5 odstotkov višji.

Proizvodnja pšenice v Jugoslaviji v zadnjih desetih letih stalno narašča. Medtem ko je njen pridelok v obdobju 1930—1939 znašal povprečno 243.000 vagonov, je povprečni pridelok v letih 1948—1957 zdrknil na 219 tisoč vagonov. V razdobju 1958—1967 je pridelok iz leta v leto naraščal. Povprečni letni pridelok je bil v tem naraščanju registriran s 375.000 vagoni. Lani je pridelok znašal 460 tisoč vagonov, letos pa znaša 480.000 vagonov. Takega pridelka pšenice v Jugoslaviji doslej še niso dosegli.

V zadnjih desetih letih se je v Jugoslaviji pridelok pšenice podvojil. V prihodnjem letu hoče Jugoslavija pridelok pšenice dvigniti na 5 milijonov ton. Ta količina bi zadostovala za kritje tekočih potreb in za ostvaritev potrebnih zalog, ki jih je že pričela ustvarjati. Za prehrano prebivalstva potrebuje letno okoli 4.15 milijona ton, za seme je potrebnih nadaljnjih 529.000 ton, za prehrano živine, razpis in ostalo pa se potroši 33.000 ton.

Glavni pridelovalci pšenice v Jugoslaviji so še vedno zasebni kmetje. Letos računajo, da bodo skupno sejali 1,9 do 2 milijona hektarjev s pšenico. Družbena posestva (agrokombinati in zadrage) je bodo posejale okoli 420.000 hektarjev, zasebni kmetje pa 1.480.000 do

1.580.000 hektarjev, od tega približno eno četrtino v kooperaciji z družbenimi posestvi. Treba pa je ugotoviti, da dosega družbena posestva znatno večji pridelok po hektarju površine, kakor ga dosega zasebni kmetje. Zlasti tisti, ki pšenice ne pridelujejo v kooperaciji z družbenimi posestvi, ki kooperante oskrbijo tako z ustreznim semenom, kakor tudi s potrebnimi gnojili in škropili proti škodljivcem.

Praksa je pokazala, da dosega družbena posestva povprečne donose 40 q po hektarju, kmetije v kooperaciji 30 q, zasebni kmetje izven kooperacije pa 21 q. Iz tega pa tudi sledi, da so hektarski donosi pšenice v Jugoslaviji močno narasli, kajti v obdobju 1948—1957 so v povprečju zabeležili le 12 q pridelka po hektarju. Zvišanje pridelka je predvsem posledica setve boljšega semena. 85 odstotkov posejane pšenice odpade na visokorodne sorte.

Transalpinski naftovod
že dela

V petek minulega tedna je pričela teči nafta po transalpinskem naftovodu od Trsta preko Avstrije in Ingolstadt, kjer je center nemških rafinerij. Ta naftovod je dolg 460 kilometrov, njegova gradnja pa je stala 5,2 milijarde šilingov. S to dolžino je hkrati najdaljši naftovod v Evropi, istočasno pa prvi naftovod v svetu, ki ga upravljata dva elektronska centra, eden v Trstu, drugi v Ingolstadt.

V začetku bo po naftovodu steklo 25 milijonov ton nafte letno, pozneje pa bodo letno količino povišali na 54 milijonov ton. Na začetku tega naftovoda je v Trstu nastalo novo pristanišče, ki hkrati lahko sprejme štiri tankerje z nosilnostjo 160.000 ton.

Posojilo
za kmetijsko zadružništvo

Avstrijska Raiffeisenova zveza je sporočila, da bo v kratkem ustanovila družbo za financiranje investicij v kmetijskih blagovnih in predelovalnih zadrugah ter v svojih industrijah, ki se bavijo s predelavo kmetijskih pridelkov. Ta družba bo prihodnje leto razpisala javno posojilo, s pomočjo katerega bo potrebne investicije izvajala.

S tem sporočilom je pred kratkim v Linzu stopil pred javnost predsednik avstrijske Raiffeisenove zveze Rasser. Ob tej priložnosti je poslevoedeči direktor Raiffeisenove gradbene hranilnice Klaus tudi poročal o razvoju tega zavoda. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da je zavod v prvem polletju sklenil 46.000 pogodb o gradbenem varčevanju v skupni vrednosti 6,7 milijard šilingov. Od aprila naprej se vendar pri tem zavodu opaža tendenca nazadovanja gradbenega varčevanja. Število sklenjenih pogodb je bilo za 20 do 25 odstotkov nižji od lanskega števila v tem času. Vzrok za to pojav je pripisal upadanju konjunktura v naši državi.

PO SIROKEM SVETU

BEOGRAD. — Minuli teden se je kot gost zveznega izvršnega sveta mudil v Jugoslaviji na obisku japonski minister za zunanjo trgovino Wataro Kanno. Tekom obiska je prišlo tudi do razgovorov o jugoslovansko-japonski trgovini in o gospodarskih odnosih sploh. Ob tej priložnosti je japonski gost povabil Jugoslavo, da bi sodelovala na mednarodni razstavi v Osaki, ki bo leta 1970.

SAIGON. — Ameriško poveljstvo je sporočilo, da je prejšnji teden padlo v Vietnamu 128 ameriških vojakov, 1434 je bilo ranjenih, 4 pa pogrešajo. Teden dni prej je padlo v Vietnamu 236 ameriških vojakov, ranjenih pa je bilo 1774. Druge države, ki sodelujejo v vietnamski vojni na strani Američanov, so imele v teh 14 dneh 83 padlih in 214 ranjenih vojakov. Američani so tudi sporočili, da znaajo njihove skupne izgube v tej vojni skoraj 100.000 mož. Doslej je padlo 13.490 vojakov, 84.877 je bilo ranjenih, pogrešajo pa 753 vojakov.

RIM. — Italijanski vojaški proračun bo znašal prihodnje leto 1310 milijard lir, kar je za 3,2 odstotka več kot letos. Obrambni minister Tremelloni je s tem v zvezi sporočil, da bodo porabili 511 milijard lir za vojaške nakupe, preostali znesek pa za vzdrževanje vojske. Po njegovem mnenju je vojaški proračun Italije v tem znesku prenizek.

Rio DE JANEIRO. — Na letošnjem zasedanju mednarodnega denarnega sklada in svetovne banke je 36 afriških držav v skupnem memorandumu izrazilo nezadovoljstvo z dosedanjimi prizadevanji za rešitev temeljnih problemov svetovnega gospodarstva, 20 latinskoameriških držav pa je soglasno zahtevalo reformo mednarodnega denarnega sistema, da bi tako pospešili napredek držav v razvoju. Latinskoameriške države doživljajo gospodarski zastoj, saj se je njihov bruto donos v zadnjem letu zmanjšal za 4 odstotke.

ZAGREB. — Ta teden sta se v Zagrebu pričela Dunajska tedna. V teh tednih se Dunaj Zagrebčanom predstavlja v vrsto prireditelj. V okviru prijateljskega sodelovanja med Dunajem in Zagrebom so v »dunajskih tednih« nastopi uglednih glasbenih ansamblav in solistov, likovne razstave in razstave knjig, muzikalij in podobnega. Na sporedu pa so tudi športne prireditve, predavanja in trgovinske razstave. Zagreb se bo Dunaju na ta način predstavil prihodnje leto.

GORNJA RADGONA. — V petek minulega tedna sta predsednik občinske skupščine Gornja Radgona Ivan Kovac in okrajni glavar okraja Radkersburg dr. Otto Dinacher odprla novi most za osebni promet čez Muro. Most je bil zgrajen v tesnem skupnem sodelovanju in bo vidno prispeval k prijateljskemu sožitju v tem delu avstrijsko-jugoslovanske meje.

ATLANTA. — Ameriški senator Robert Kennedy je koncem tedna izjavil, da so Združene države Amerike pred največjo notranjo krizo v zadnjih sto letih, pod hudimi upori razočaranih revnih množic. Robert Kennedy, ki je govoril na nekem sprejemu, je poudaril, da »revneži v Ameriki skoraj nimajo upanja, da se jim bo izboljšal položaj. Vemo, da bomo morali ukrepati. Če se ne bomo upali, bomo mi in naslednja generacija Američanov spet doživeli, da se bomo bojevali na ulicah naših mest.«

ILISKI VENAC. — V soboto popoldne so na Fruški gori izstrelili 7,6 metra dolgo in 568 kilogramov težko amatersko trislopesko raketo, ki so jo izdelali mladi tehniki iz Celja. Raketo so imenovali po znamenitem slovenskem znanstveniku na področju topništva »Vega III C«. Raketa je izgnila proti nebu tako kot so amaterji iz Celja pričakovali. Najmlajši med njimi je star 19 let, najstarejši pa 23. let.

NEW YORK. — Generalni sekretar OZN U Tanj je poslal v petek Izraelu in Združenim arabskim republikam nujen poziv, naj se vzdržita akcij vzdolž Suezkega prekopu. V svojem poročilu, ki ga je imel pred varnostnim svetom, je U Tanj poudaril, da je bil spopad, do katerega je prišlo v sredo minulega tedna, zelo vznemirljiv, ker bi lahko povzročil vlt, da je premirje na tem področju neuspešno. Pri tem spopadu so Izraelci na Ismailijo izstrelili kakih 1000 granat, pri čemer so ubili 48 Egiptčanov, večje število pa so jih ranili. Egiptčani so na napad odgovorili s protinapadom, pri katerem je 14 Izraelcev zgubilo življenje, uivenih pa je bilo 20 tankov, 5 skladišč razstreljiva, tovorni vlak in radarska postaja.

BRUSELJ. — Izvršna komisija EGS je minuli teden končala poročilo, s katerim poziva vlade šestih članic skupnosti, naj začno s pogovori z Veliko Britanijo, ki bi pripeljali do sprejema te države v skupni trg. Komisija je praviako priporočila sprejem Norveške, Danske in Irse v skupni trg.

PEKING. — LR Kitajska je v nedeljo praznovala svojo osemnajstletnico. Ta dan so bile pekingske ulice očiščene rdečegardističnih plakatov, dveurnemu mitingu pa je prisostvovalo okoli pol milijona ljudi. Parada mladine in vojske je bila najkrajša, kar so jih doslej priredili ob kitajskem narodnem prazniku.

SAIGON. — Saigonska vlada je prepovedala demonstracijo v glavnem mestu Južnega Vietnama, ko je narodna skupščina razpravljala o tem, ali naj sprejme priporočila za razveljavitev predsedniških volitev, ki so bile 3. septembra. Po treh dneh razprave je skupščina, ki je le provizorična, sklenila, da so bile te volitve veljavne. Poslanci so se sporazumeli, da po svojih kriterijih znijejo število oddanih glasov od 1,65 milijona na 1,2 milijona, s čemer so omogočili generalu Van Thieu le večje premoč pred svojim nasprotnikom Dzuem. S tem so zavrgli 38 priporočil, ki so zahtevale razveljavitev volitev.

MURSKA SOBOTA. — V nedeljo je bil končan obisk madžarske delegacije mest Köszeg in Szombathely v Murski Soboti. Obisk delegacije je sodil v razvoj prijateljskega sodelovanja, ki med temi mesti traja že leto dni. Ob tej priložnosti so se dogovorili, da bodo to sodelovanje na raznih področjih še poglobili in da ga bodo razširili tudi na gospodarsko sodelovanje. Mesto Szombathely pa se je tudi z mestom Mariborom dogovorilo za gospodarsko sodelovanje.

PRAKSA REFORME RADIA IN TELEVIZIJE:

Boljša opredeljenost in več pestrosti oddaj

Zakon o nalogah in ustroju družbe z omejenim jamstvom „Avstrijski radio“, ki ga je parlament sklenil 8. julija 1966, je le-ta pričela izvajati z zadnjo nedeljo. Precej pomešane in med seboj se križajoče oddaje treh radijskih in dveh televizijskih programov je s 1. oktobrom 1967 zamenjala nova opredelitev programov in razporeditev oddaj, pri katerih ima vsak program svojo določeno nalogo. Sedanji program „Avstrija 1“ je program na kulturno visoki ravni, „Regionalni program“ je v bistvu program deželnih studiov in zaradi tega deželno in krajevno aktualen program, program „Avstrija 3“ pa je izrazit zabavni program na UKW-frekvencah.

Spremembe do katerih je s tem prišlo, so praktično naslednje: Avstrija 1 slišimo na valovih prejšnjega 2. programa, regionalni program na valovih prejšnjega prvega programa, Avstrija 3 pa na UKW-frekvencah prejšnjega tretjega programa. Kakor pa je bilo povedano na tiskovni konferenci minuli petek, je bilo s to opredelitvijo in s časovnimi spremembami oddaj preprečeno, da bi se radijski in televizijski programi križali. Čeprav je

bila večina dosedanjih oddaj pridržana tudi v novih programih, jih je bilo precej prenešenih tako na drugi čas, kot na drugi program. Nekaj nekdanjih oddaj je bilo opuščenih oziroma zamenjanih z novimi oddajami.

Spremembe, do katerih je prišlo, so najbolj razvidne iz objavljenih novih programov in z vsakodnevnih napovedi programov v Avstriji 1 ob 18.30, v regionalnem programu pa 19.57.

Z novim zakonom in z njegovim izvajanjem so dobili deželni studiji — ki ne nosijo več imena glavnega mesta, marveč zveznih dežel — svoje določene naloge. Te naloge se nanašajo, kakor je dejal intendant „Studia Koroška“, prof. Peter Goritschnig, na oblikovanje in proizvodnjo regionalnih programov v izmenjavi z drugimi deželnimi studiji. Vsak studio pa ima pri tem še nalogo, da skrbi za proizvodnjo oddaj za zvezno deželo, ki ji je namenjen, koroški studio pa ima kot posebni nalogi še oblikovanje slovenskih oddaj in sodelovanje z RTV Ljubljana in Radio Trst.

Vse te naloge zajemajo vsa področja življenja, ki jih radiu in televiziji prepušča zakon. To pa so:

- širjenje izobrazbe med ljudstvom in mladino,
- posredovanje in pospeševanje znanosti in umetnosti,
- uprizarjanje brezhibne zabave,
- posredovanje objektivnih informacij v obliki poročil, reportaž, komentarjev, stališč in kritike,
- objektivno poročanje o delu zakonodajnih organov in
- pospeševanje zanimanja za šport.

V tem pogledu so bile z novimi programi postavljene osnove, da bosta radio in televizija zadostila duhu in črki zakona. Težje bo tu doseči drugo določilo zakona, ki pravi, da imajo vsi poslušalci radia in

gledalci televizije pravico do kvalitativnega sprejemanja oddaj. Za dosego tega cilja pa bo treba pri koroškem studiu in pri drugih še vrsto tehničnih izboljšav in novih naprav. Med njimi je gradnja velikega oddajnika na Dobraču ena najvažnejših, ki pa ne bo zgotovljen pred letom 1970, verjetno pa šele 1971.

Vsak poslušalec radia bo s časoma prišel na vrsto programskih novosti. Zato in zaradi pomankanja prostora tukaj ne bomo navedli vseh posebnosti, ki so jih našli odgovorni oblikovalci oddaj glasbe, literarnih oddaj, oddaj za ljudstvo in domovino, folklorističnih oddaj, slovenskih oddaj ter oddaj aktualne službe in zabavnih oddaj koroškega studia. Omeniti pa je med nami treba

— da je medtem obseg slovenskih oddaj narasel od mesečnih 22 na 24 do 25 ur in da doživlja ta

20 let Biotehnične fakultete v Ljubljani

Biotehnična fakulteta v Ljubljani praznuje v teh dneh 20 let svojega obstoja. Ustanovljena kot agronomska fakulteta je pričela 6. oktobra 1947 s predavanji. Pozneje je bila razširjena na študij veterine, pred leti pa je dobila v okviru ljubljanske univerze naziv Biotehnična fakulteta. V prvih 20 letih je na njej končalo študij 600 agronomov.

Proslave dvajsetletnice obstoja Biotehnične fakultete v Ljubljani so se začele v sredo s simpozijem o družbeni vlogi kmetijstva v Sloveniji. Simpozij bo obsegal štiri uvodne referate. Prof. Bogdan Vovk je govoril o kmetijskem prostoru Slovenije in o možnostih za nadaljnji razvoj kmetijstva. Za njim bo govoril prof. D. Ogrin o kmetijskem prostoru in urbanizaciji Slovenije, prof. Rudolf Turk o družbeni vlogi in produktivnosti kmetijstva, prof. France Adamič pa o študiju agronomskih ved, o kadrih in o strokovnih službah. Na te referate se je prijavilo 22 koreferentov.

Danes ob desetih pa je v dvorani Šentjakobskega gledališča v Ljubljani svečana seja fakultetnega sveta. Po otvoritvi in pozdravu gostov s strani dekana prof. E. Mayerja bo predsednik fakultetnega sveta, prof. Ivan Jelčič, govoril o vlogi Biotehnične fakultete v razvoju znanosti in produktivnosti kmetijstva Slovenije. Simpozija in slavnostne seje se udeležuje tudi delegacija izvršnega odbora Slovenske kmečke zveze v Celovcu.

program izpopolnitve zlasti na kulturnem in umetniškem, literarnem in folklornem področju; — da je vsak drugi četrtek med pol deseto in deseto uro pod naslovom „Dežela ob Dravi“ oddaja, ki jo producira skupina Ljudstvo in domovina in skupina za slovenske oddaje koroškega studia;

— da je enkrat mesečno, in sicer v sredo ob 22.20 uri na sporedu oddaja „Obračunica jugovzhod“, ki je namenjena poglabljanju kulturnega sodelovanja v območju Alp in Jadrana in — da hoče koroški studio poglobiti kulturno izmenjavo z RTV Ljubljana in z Radio Trst. Kot prvi v tem sklopu je 23. oktobra ob osmih zvečer v Celovcu na sporedu koncert orkestra RTV Ljubljana, zatem pa koncert celovških madrigalistov in celovškega igralnega krožka v Ljubljani.

Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« je v Gorici odlično zmagal

Na šestem mednarodnem tekmovanju pevskih zborov „C. A. Seghizzi“ v Gorici koncem septembra je sodeloval tudi med našim ljudstvom znani Akademski pevski zbor „Tone Tomšič“ iz Ljubljane. Nastopil je v folklorni kategoriji, kjer je daleč pred ostalimi sedmimi sodelujočimi zbori iz Prage, Zagreba, Trsta, Feltre, „Volkschorom“ iz Št. Vida ob Glini in Verone in Vidma zasedel prvo mesto.

Od osem nastopajočih moških zborov je v isti kategoriji zasedel prvo mesto zbor „Lino Mariani“ iz Pulja, medtem ko je dvojni kvintet „Millstätter See“ zasedel tretje mesto, tržaški zbor „Vasilij Mirk“ iz Kontovel pa četrto mesto. Od ostalih slovenskih zborov v tej kategoriji je zbor „Jacobus Gallus“ iz Trsta pri mešanih zborih zasedel četrto mesto, moški zbor „Mirko Filej“ pa med moškimi zbori sedmo mesto.

Primorski dnevnik je s tem v zvezi zapisal: „Uspeh slovenskih zborov je bil na letošnjem tekmovanju nad vse časten. Če naj kot zbor, ki deluje v posebno ugodnih pogojih in z možnostjo široke izbire glasovnega materiala, izzamemo zbor „Tone Tomšič“, katerega kvaliteta sega v najvišji zborovski razred in ki je danes gotovo najbolj reprezentativen slovenski mešani zbor, smo lahko tudi z uspehi naših zamejskih zborov povsem zadovoljni...“

Akademski pevski zbor „Tone Tomšič“ bo nastopil v nedeljo 22. oktobra v veliki dvorani celovškega Doma glasbe.

Celovške galerije letos jeseni

Z jesenjo so spet oživele razstave po celovških galerijah. S prvo razstavo je začela Koroška deželna galerija začetkom septembra s slikami, risbami in slikanicami znanega pisca zgodbic za otroke Wilhelma Buscha. Razstava je bila zaključena 24. septembra. Dva dni prej pa je bila v presbiteriju evangelske cerkve Celovec-vzhod odprta razstava akvarelov župnika Reischerja. Ta razstava je odprta do 15. oktobra.

Tri dni navrh je bila v bivši galeriji Wulfengasse, ki je sedaj grafična delavnica, odprta tridnevna razstava grafike, ki so jo pripravili Erhard Stöbe, Ewald Kolland in Franz Moro-Petschounig. V Galeriji 61 je bila 27. septembra odprta razstava pod naslovom »Umetnost iz industrijske pokrajine«, ki je obsegala železne plastike Štajerca Gerharda Moswitzerja.

Minulo sredo se je celovško Društvo za umetnost na Koroškem v Domu umetnikov predstavilo s svojo letno razstavo, ki je povezana s kolektivno razstavo Hilde Frodl. Ta razstava bo odprta do 22. oktobra vsak dan od 9. do 11. ure in od 15. do 18. ure.

Galerija Hildebrand bo letos prinesla le še dve razstavi. Od 20. oktobra do 15. novembra bo tam razstava risb in gvašev Švicarja Heinza Müllerja, 18. novembra pa bo sledila razstava koroškega kiparja Bruna Girancollija, ki živi na Dunaju. Potem bo galerija do septembra prihodnjega leta zaprta.

Medtem pa bo Celovec obogačen za novo galerijo. 20. oktobra bo na Benediktinskem trgu odprta galerija Huberta Slame z razstavo del koroških slikarjev K. Bauerja, A. Mahringerja in M. Floriana.

Podružnica

Ljudske visoke šole

Celovec

v „Volksheim Waidmannsdorf“

Društvo, ki ima na skrbi Ljudski dom Otočec — kakor se Waidmannsdorf slovensko imenuje, se je sporazumelo z Ljudsko visoko šolo pri koroški delavski zbornici, da je v tem domu ustanovila svojo podružnico. S tem je dobilo prebivalstvo tega celovškega dela mesta, katerega število znaša že 12.000, svoj kulturni center. Slavnostna otvoritev podružnice Ljudske visoke šole Celovec je bila 29. septembra. Prve prireditve pa so se pričele 1. teden.

Prireditve podružnice Ljudske visoke šole Celovec na Otočah so razdeljene na tečaje za strokovno in praktično izobrazbo, na predavanja in na diskusijske večere. Od tečajev so se že začeli tečaji Italijanstvine, šivalna tečaja in tečaj serviranja. Prihodnji teden se bo začel tečaj o opremi stanovanja, nato pa tečaj nemščine, govorni tečaj, stenografska tečaja in tečaj angleščine.

Predavanja bodo vsebovala svetovno literaturo, vzgojne probleme današnjega časa in ciklus predavanj pod naslovom „Koroška v sliki in besedi“. Poleg teh sta predvideni še predavanja o opremi stanovanja in predavanje pod naslovom „Skoki Panamski kanal v Novo Zelandijo“. Diskusijski večeri s temami mladina in šport, lahka atletika, plavanje, nogomet in enakopravnost žene terminsko še niso določeni.

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI NA PLOŠČI

Glasbeno-narodopisni inštitut v Ljubljani je v sodelovanju z zagrebškim podjetjem za izdelavo gramofonskih plošč „Jugoton“ pred kratkim izdal longplay ploščo z dokumentarnimi posnetki slovenskih ljudskih pesmi. Sodelavci inštituta so jih posneli v letih 1955 do 1966 v Beli krajini, po Reziji, na Dolenjskem, v Prekmurju, na Primorskem, na Gorenjskem in na pljuškem polju. Plošči je dodan obširen spremni tekst, ki natančno razčlenjuje posamezne pesmi ter njihovo glasbeno in metrično sestavo. Tekst je napisal dr. Valens Vodušek, ki je pesmi tudi izbral. Dodana sta prevoda v nemščino in angleščino. Iz bogatega arhiva inštituta je izbranih 22 pesmi, ki naj nudijo vpogled v načine ljudskega petja, posebno večglasnega in v razvoj slovenske ljudske pesmi v tonalnem pogledu.

Bogastvo in raznolikost slovenske pesmi, njene globoke korenine, ki segajo daleč v preteklost, so nam zdaj menda prvič prišle v taki

obliki do izraza. Melodika in ritmika naše pesmi sta daleč bogatejši od tega, kar smo doslej poznali. Odkrile so se nam njene specifične vrednote, izvirnost in svojskost. Kakšna arhaika preveva recimo belokranjske pesmi, polne neke stroge obrednosti in elementarne želje po rodovitnosti polj, vinogradov, živine in ljudi. Posebno odkritje so pesmi iz Rezije (iz Učije), kjer se je še ohranil eden izmed najstarejših slovenskih dialektov. Ta deželica je zaradi svoje oddaljenosti ohranila staro kulturo, ki ji le redko najdemo primere v Evropi. Njihove večglasne pesmi z burdom v spodnjem glasu ali njihove epske pesmi s svojim primitivnim načinom petja (verzi si sledijo v brezkončnem ponavljanju ene same kratke melodije) pomenijo redkost v Evropi in celo na Balkanu, ki je sicer ravno tako bogato torišče za raziskovanje ljudskih pesmi. Svoj poseben značaj imajo tudi prekmurske pesmi. Značilnost slovenskega ljudskega petja je fantovsko triglasno petje:

en pevec poje vodilni glas, eden zgornji glas, vsi drugi pa basirajo. Ta način ima več različic, od katerih je najstarejši ohranjen na Koroškem (na „tretko“). Vse te različne vrste in oblike petja so v izboru zastopane.

Izbor pesmi sega tako na vsa mogoča področja in prikazuje izredno zanimiv izrez iz bogastva slovenske ljudske pesmi. Pri odkrivanju vsega tega gradiva, njegovemu ohranjanju in znanstveni obdelavi ima največ zaslug Glasbeno-narodopisni inštitut.

Plošča je s svojo pristno ljudsko neposrednostjo in iskrenostjo ter ne nazadnje tudi zaradi izvrstne tehnične obdelave (človek skoraj težko verjame, da so vsi posnetki s terena) po pravici zbudila že veliko zanimanje muzikologov na nedavnem kongresu mednarodnega muzikološkega društva. Zanimiva pa ne bo le za strokovnjaka marveč za vsakogar, ki mu je pri srcu prava slovenska ljudska pesem. Zaradi vsega omenjenega, predvsem pa tudi zaradi natančne znanstvene obdelave bo plošča Slovenske ljudske pesmi lahko zelo uspešno tudi na zunaj reprezentirala našo kulturo. Želeti je le, da ne bi ostalo samo pri tej plošči, marveč da bi bilo podobnih plošč izdanih več, tudi takih, ki so doma pri nas na Koroškem.

Francu Prušniku za osemdesetletnico

Eden naših narodnih, prosvetnih in gospodarskih buditeljev je spet dosegel osemdeset let starosti. Tokrat je bil to Franc Prušnik, pd. Velfnov oče v Lobniku. Svoj osmi križ je sprejel, kakor da ga ne čuti, sproščen, vder in bister, kakor ga poznamo in kakor so ga poznali njegovi prijatelji iz mladih let. Prevzel ga je minuli ponedeljek, proslavil pa ga je v nedeljo v krogu svoje žene, svojih otrok, vnukov in pravnukov. Ob tej priložnosti so mu bile iz vrst njegovih dragih poklonjene te-le preproste, a za to bolj prisrčne kitice:

Preživel si osemdeset polnih,
rodovitnih let,
29.200 sončnih dni
in ravno toliko temnih noči,

sedemstotisoč in osemsto ur
v ljubezni lepih spominov,
bolečin
in temnih zločinov.

Rodil si se v grapi solčavski
pod Olševo in Raduho;
teh gorskih planin
sin

zakoreninil si v kapelških
se grapah,
lepo si cvetel,
ljubezen je plamen objel.

Bil si v stiski vesel,
si godel in pel,
tarnal
in za družino garal.

Pomagal sosedom,
predaval, učil,
dajal nasvete,
ga kak glažek izpil,

čebela vsajal,
tobak si kadil,
remce napravljal,
iz njih pa strd cedil.

Postavljal čebelnjake,
poslušal čebelji šum,
premišljal, pospravljaj,
častne goste predstavljal.
Po gozdu zelenem,
tih divjadi
si tudi lovil
srnjadi,

nastavljal za madre
trlice,
za ptičke pa
limance.

Pregnali so te z domačije,
ki bila je tebi najdražja,
odtrgali cvertu so korenine,
da zabrisali bi spomine.

Po svetu tujem
slovensko pesem si pel,
tvoj up na dom
je vedno živel.

A dočakal si lepe še dni,
tak gorski sin
pač utrujen
nikoli ni.

Drvo, ki si ga vsadil,
je raslo in cvetelo,
v gorskem soncu
dozorelo.

Za leto osemdeseto
želimo ti zdravja,
da bil bi vesel
in med nami še pel.

Zatorej živi naj tvoj duh
še mnogo let,
da tako zbrani bi ostali
in veliko starost
s teboj dočakali.

Te vrstice je staremu očetu svoje žene poklonil Tonči Haderlap. V njih je zapopadeno življenje, trpljenje in delo starega Velfnovega očeta. Ob njih so naše nadaljne besede odveč. Reči moramo le še: hvala lepa Velfnov oče, najiskrejša hvala za tvoje narodno delo in za tvoj trud. Uživaj njegove sadove v zdravju in sreči še mnogo, mnoga leta!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 2021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Celovčani gredo v nedeljo na volišče

Po preteku petih let bodo prihodnjo nedeljo v Celovcu volitve občinskega sveta. Pri teh volitvah bo 50.019 volilnih upravičencev volilo kandidate, ki so jih postavile SPÖ, ÖVP, FPÖ, KPÖ in Olahova stranka FDP, ki pri celovških volitvah prvič nastopa. Kakor pri drugih volitvah, veljajo tudi pri teh volitvah uradne glasovnice.

Pri zadnjih volitvah 7. oktobra 1962 je bilo 47.470 volilnih upravičencev, od katerih se je volilne pravice poslužilo le 82,4 odstotka. Od oddanih veljavnih glasov je na SPÖ odpadlo 17.177 (17 mandatov), na ÖVP 13.456 (13), na FPÖ 5528 (5) in KPÖ 1804 (1).

Pri vseh povojnih volitvah v Celovcu so bili socialisti najmočnejša stranka. S tem niso le vedno dosegli mesto župana, marveč je v največji meri njihova zasluga, da se je Celovec razvil v lepo urejeno mesto, da zgledno skrbi za gradnjo stanovanj in za naslanek novih delovnih mest, ki krepijo celovška obrtna podjetja in gospodarsko moč občine.

Doslej je bila pri vseh občinskih volitvah v Celovcu navada, da so stranke postavljale na prvo mesto kandidate, ki so bili izkušeni v upravljanju občine mesta ter v vprašanih komunalni politiki. Pri teh volitvah stojijo stvari drugače, kar tiče desničarski stranki ÖVP in FPÖ. Ker ÖVP za sedanjim podžupanom Novakom, ki s temi volitvami odstopa, nima izkušenega komunalnega politika in ker ji morebiti sedanjí deželni svetnik Fluher stoji preveč levo, si je za nosilca liste izposodila namestnika deželnega glavarja dr. Weissman-na, ki sicer sodi med pristaše „leznega generalnega sekretarja

ÖVP Withalma, a je v občinski upravi in komunalni politiki še večji novinec kot v deželni politiki.

Njenega zgleda se je držala tudi FPÖ, ki je že pri zadnjih volitvah zaradi nesposobnosti zgubila svojega mestnega svetnika. Mimo svojih petih zastopnikov v občinskem svetu si je v dunajskem parlamentu izposodila poslanca dr. Scrinzija, ki pa bo prav gotovo celovškim volivcem manj koristil, kakor ostali kandidati, ker se svojemu poslanskemu mestu ne bo odpovedal.

Z izkušenimi komunalnimi politiki se pri teh volitvah predstavlja le SPÖ. Nosilec liste je sedanji župan Hans Ausserwinkler, ki načeljuje občinskemu svetu in mestnemu senatu že 10 let in ki je bil že prej mestni svetnik. Na drugem mestu kandidira SPÖ sedanjega mestnega svetnika dr. Romau-cha, ki je izkušen finančni strokovnjak. Za njima pa je na listi dolga vrsta kandidatov, ki so v občinskem svetu sodelovali že več let.

KOROŠKI TURIZEM:

Tudi v avgustu manj nočitev

Mesec avgust je potrdil napoved, da bomo letos s turizmom v deželi slabše odrezali, kakor smo odrezali lani. Kakor v juniju in juliju so tudi v avgustu koroška turistična podjetja vključno campingov, mladinskih domov in množičnih ležišč našle manj turističnih nočitev kot v minulem letu. V avgustu so v deželi našle 4.347.300 turističnih nočitev ali za 55.371 manj kot lani avgusta. Pri tem je treba posebej ugotoviti, da je število nočitev inozemskih gostov nazadovalo za okroglo 70.000.

K temu nazadovanju števila nočitev v avgustu pa je treba prišteti še nazadovanja v juliju in juniju. Julija je število nočitev nazadovalo za 591.419 (14 %) na 3.575.994 nočitev, junija pa je nazadovalo za 157.910 (10 %) na okroglo 1.610.000 nočitev. S tem pa pridemo do tega, da so glavni meseci koroške turistične sezone dali letos okroglo 9.543.000 nočitev, to pa je okroglo 805.000 manj, kakor v istih treh mesecih minulega leta. Padec nočitev znaša torej 8 odstotkov, kar je toliko, kolikor je v povprečju zadnjih let znašal porast nočitev.

Ce pri tem še upoštevamo, da je v zadnjih letih vsako leto število turističnih postelj močnejše naraščalo od števila nočitev in da je njihov porast med 31. avgustom 1966 in 31. avgustom 1967 znašal gotovo spet 8 odstotkov, potem postaja očitno, da prihajajo turistična podjetja letos v zelo mučen položaj, kajti ena nova postelja je pri njih povezana z investicijo okoli 100.000 šilingov.

»GLOSARJEVI ZAPISKI«

Kritika dovoljena

Ne živimo samo v kritičnem času, temveč tudi v času kritike. Kjer je dialog, tam je tudi kritika. To se odraža v tem, da vsakdo vsakomur gleda na prste. Svet se občutljivo krči in človek se z brzino standarta približuje človeku. Zato pa si ljudje ne gledajo samo po prsti, temveč tudi v obraz. Tabu-ji počasi padajo s konjev, čeprav bi jih nekateri še vedno radi obdržali v sedlu. Zmanjkuje jih — in to celo na cerkvenem področju.

Dunajski kardinal dr. Franz König je pred kratkim javno potrdil, da smemo kritizirati tudi cerkev. Poudaril je, da mora biti cerkev odkrita nasproti tisku; to more samo koristiti njenim odločitvam. Kritiko zmotljivih in nejasnih ali dvomljivih zadev v cerkvi je omenil kot dobro stvar. »Res je, da more objektivna kritika boleti, posebno kadar gre v podrobnosti. Toda na dolgi rok gledano bo cerkev le pridobila simpatije, če bo kritiko dovelila«, pravi kardinal dobesedno.

Jasno je (v času specializacije), da so laiki v cerkvi na številnih področjih bolj podkovani in pristojnejši kot kleriki. Na to dejstvo, katerega prisotnost v današnjem modernem svetu je kardinal prostodušno potrdil, bi se morali ozirati pri cerkvenih odločitvah. Večja odkritost cerkve nasproti tisku, nasproti izmenjavi mnenj znotraj cerkve bo nujno naleto na zadovoljiv odmev. Dovoliti kritiko pomeni sprejeti pravila demokratične igre. Kritiko gojiti pomeni kontrolo samega sebe, svoje verodostojnosti, pomeni kontrolo, če smo še zasidrani v resnici.

V A B I L O

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze v Celovcu bo imel v nedeljo 22. oktobra 1967 ob pol treh popoldne Akademski pevski zbor „Tone Tomšič“ iz Ljubljane

KONCERT

v veliki dvorani celovškega Doma glasbe.

Vstopnice so v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih in v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Vsi prijatelji slovenske pesmi
prisrčno vabljeni

Slovenski volivci v Celovcu bomo tudi pri teh volitvah podpirali kandidate SPÖ, ker želimo, da bi se Celovec razvijal, kot se je doslej, in ker nečemo, da bi prišlo v mestni upravi do zdrh in do nestrpnosti katere žrtev bi bili mi. Zato bomo volili SPÖ — listo 1.

B I L Č O V S

Sredi septembra nas je vse iznenadila žalostna vest, da je na svojem domu v Branči vasi nenadoma preminul upokojenec Primož Sitar. Še malo prej se je udeležil izleta tukajšnjih upokojencev na Zgornjo Avstrijsko, ko pa se je vrnil, sta ga zgrabili stari bolezní naduha in srčna hiba, katerima je tokrat podlegel. Obe bolezni je do bil pri delu, ki se ga je moral lotiti, komaj da je zapustil šolsko klop. Pozneje je služil kot kmeljski delavec, nato pa je postal drvar. Vsi smo ga radi imeli, ker je bil priden in varčen. Kot tak je ustanovil družino in si postavil svoj domek v Branči vasi.

Na njegovi zadnji poti na bilčovski pokopališče ga je spremljala velika množica sovaščanov in občanov, ob odprtem grobu pa se je od njega poslovil domači pevski zbor in se mu s tem zahvalil za njegovo jekleno narodno zvestobo in za sodelovanje v naših narodnih prizadevanjih. Mi pa ga bomo še dolgo pogrešali in ohranili v trajnem spominu. Njegovim svojcem tem potom še enkrat izrekamo naše iskreno sožalje.

K O L E D A R

Petek, 6. oktober: Brunon
Sobota, 7. oktober: Kralj R. V.
Nedelja, 8. oktober: Brigita
Ponedeljek, 9. oktober: Janez
Torek, 10. oktober: Frančišek
Sreda, 11. oktober: Marij M. D.
Četrtek, 12. oktober: Maksimilijan

Kako dozoreva to spoznanje med koroškimi cerkvenimi krogi? Glede na to, da vrši celovški škofijski ordinariat in z njim velik del poslušne duhovščine dokaj žalostno vlogo v najnovejši zgodovini koroškega ljudstva, moramo ugotoviti, da se je doslej v pretežni meri oddaljeval od demokratičnega razvoja, kot ga je začrtal kardinal. Do tega cilja, ki žal ni sama po sebi umevna zahteva in želja cerkvenih krogov, bo torej še dosti let hoda. Da mu tudi slovenski cerkveni krogi niso preveč na sledi, je v naši suženjski ubogljivosti povsem razumljivo.

Kako bi se sicer moglo dogajati, kar se je dogajalo. V Slovenskem vestniku si je pred letom nekdo dovolil kritično pripombo k akciji »Boj proti raku« Katoliške mladine. Uspeh je bila občutljiva užaljenost, blatenje in zmerjanje, ki je končalo pri tiskani ugotovitvi, da je pisec »mrzeč sovražnik cerkve«. Sploh je bil doslej še vsakdo, kdor je cerkevno ali versko reč kritiziral, navađen hudoben napadalec in vse prej kot kristjan. Ali: ko je SV ob lanskí akademiji slovenske gimnazije zapisal kritično pripombo k izboru med drugim tudi verskih pesmi, joj kakšno mahanje okrog sebe je to sprožilo pri prizadetem pevovodju.

Da se je morda zmotil pisec — laik v SV, človek še razume; da so se nato zmotili kar po vrsti še »strokovnjaki« v »katoliškem« ali cerkvenem tisku, ne bi bilo nujno treba; kajti izrek, da odmeva iz gozda, kot človek zavpije vanj, je v teh rečeh pač na napačnem mestu. Vsekakor stvar s kritiko pri nas še ni čisto zrela.

Morda je bila simbolična, prav gotovo pa značilna kretnja, da je avstrijski cerkveni dostojanstvenik spregovoril o svobodi kritike v cerkvi daleč stran od domovine: poleti 1967 na teološkem kongresu — v Kanadi.

—nsch

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

ŠMOHOR. — Mestna občina je na trgu pred magistratom zgradila spomenik žrtvam vseh vojn. Spomenik bodo odkrili v nedeljo ob 10. uri dopoldne. Slavnostni govor bo imel župan in predsednik deželnega zbora Tillian. Pred odkritjem pa bosta katoliška in protestantska maša.

BELJAK. — Beljaška hranilnica je v soboto praznovala stoletnico svojega obstoja. Ustanovljena je bila 1. oktobra 1867. Ta denarni zavod, katerega letni promet se giblje med 8 in 10 milijardami šilingov, je za svoj jubilej razdelila prostovoljnih prispevkov v višini 1,2 milijona šilingov.

BELJAK. — Dober zgled za gospodarsko sodelovanje med Koroško in Slovenijo je v soboto dala beljaška veleblagovnica Warmuth, ko je orpila svoj jugoslovanski teden. V tem tednu so njene specialitete jugoslovanske ekskluzivni izdelki zlasti s področja domačih obrti.

PODROŽČICA. — Pri delu s bagerjem so v ponedeljek blizu elektrarne naleteli na 250 kg težko letalsko bombo iz druge svetovne vojne.

SKOFIČE. — V torek zjutraj so na neki njivi v bližini Gorič naleteli na mrtvega 68 letnega upokojenca Jožefa Segerja. Mrtvec je bil le na pol oblečen. Kakor so ugotovili, se je v ponedeljek zvečer vračal domov v alkoholiziranem stanju. Med potjo je odvrzel del svojih oblačil. Blizu svojega doma je prišel s poti in se zvalil kakšnih 30 metrov po bregu navzdol, kjer je obležal. Smrt je verjetno povzročila njegova srčna hiba, na kateri je trpel.

CELOVEC. — Minimundus — malo mesto ob Vrbskem jezeru — je zabeležilo v letošnjem poletju rekordno število obiskov. Našli so nad 200.000 obiskovalcev, katerih vstopnina služi organizaciji »Rešimo otroka«. V nedeljo je malo mesto zaprlo svoja vrata in jih bo odprlo šele prihodnjo pomlad.

ST. RUPERT. — V St. Rupertu pri Velikovcu je župnik in konsistorialni svetnik dr. Franc Zeichen praznoval svojo 75. letnico. Župnik Zeichen je doma iz Lipe nad Vrbo in je do leta 1931 služboval kot kaplan v Pliberku, pozneje pa na Suhi pri Zvabeku. Od leta 1938 naprej je župnik v St. Rupertu.

GLOBASNICA. — Na zadnji seji je občinski svet oddal dela za ureditev in asfaltiranje treh kilometrov občinskih cest. Istočasno je odobril nakup župnijskega zemljišča, ki ga občina rabi za gradnjo nekaterih občinskih objektov. Na seji se je zahvalil tudi gradbeni skupnosti, ki je zgradila cesto med Globasnico in romarsko cerkvijo Pri Rozaliji.

BISTRICA NAD PLIBERKOM. Pri malih Benetkah v grabštanski občini je prišlo v nedeljo do prometne nezgode, ki je nastala, ko sta trčila kombi, ki ga je vozil Šimen Woschank, in avtomobil, ki ga je vozila 23 letna Petra Haselsteimer iz Velikovca. Smrtna žrtev te nezgode je bila Adelinde Jannach iz Wolfsberga.

Plemenski sejem v Lienzu

Rejska zveza pincgarskega goveda za Koroško in Vzhodno Tirolsko priredi v torek 10. oktobra v Lienzu na Vzhodnem Tirolskem plemenski sejem. Ponudba 100 bikov in 110 krav in telic. Pričetek ob 9.30 uri.

Nevarni poljubi

„Malo ugrinziti, malo dahniti, malo ustnice zmočiti“, je napisal baročni pesnik Paul Fleming o poljubi. Že od nekdaj ta nežnost razvema duhove pesnikov. Zdravnikom pa je sumljiva: po njihovem mnenju je ta uteha zaljubljenec vir bolezni.

Ameriški zdravnik dr. Kenneth Rose meni, da poljubljanje povzroči „bolezen“, zaradi katere so predvsem mladi ljudje določen čas nesposobni za delo: „infekcijska mononukleoza“, ki jo imenujejo tudi „Kissing disease“ (poljubovalna bolezen), pač po načinu okužbe.

Rose je na nekem zdravniškem posvetovanju v Washingtonu poudaril, da so zdravniki doslej napačno menili, da je skrivnostna bolezen nenevarna. Nürnberški internist profesor Friedrich Meythaler je označil ljubezensko bolezen teenagerjev za „kugo civilizacije“. Bolezen, katere žrtve mučijo otekle vratne bezgavke, vročina, mrzlica in glavobol, se vedno bolj širi.

Švedski podatki trdijo, da se je v zadnjih dveh desetletjih število obolelih za „poljubovalno boleznijo“ povečalo kar za štirikrat. V združenih državah Amerike se je število tovrstnih bolnikov od leta 1960 podvojilo. Ameriški zdravnik Alfred S. Evans je na strokovnem sestavu v Washingtonu povedal, da vsako leto obledi kakih 10.000 ameriških študentov — približno mesec dni po usodnem poljubi.

Kljub naglemu širjenju bolezni, ki prehaja v epidemijo, so zdravniki „v enakem položaju kot pred pol stoletja“, piše ameriški strokovni časopis „Medical World News“. Še vedno niso odkrili povzročitelja bolezni in uspešnega postopka za zdravljenje.

Že od začetka tega stoletja so v strokovnih knjigah opisani simptomi te bolezni, o načinu razširjanja pa ni ničesar napisanega. Leta 1920 so na Hopkinsovi univerzi v Baltimoru (država Maryland) prvič odkrili skriv-

nostne spremembe krvi bolnikov: v njihovem telesu nastajajo nenavadno velika bela krvna tescica.

Toda šele pred dvema desetletjema so prišli na sled načinu razširjanja bolezni. Dva dni pred božičnimi prazniki leta 1950 je neki kadet v vlaku spoznal študentko. Poljubljal sta se in potem oba istočasno zbolela za omenjeno boleznijo. Zdravnik Robert J. Hoagland v West-Pointu je sklepal, da sta se bolnika med poljubljanjem nalezla klic. Domnevo je še potrdil podatek, da je nekaj tednov po dopustu več kadetov zbolelo za isto boleznijo.

Tej teoriji v prid govori še dejstvo, da je poljubovalna bolezen najpogostejša pri ljudeh v starosti, v kateri so najbolj nagnjeni k erotiki: okrog dvajsetih let. Razen poljubovanja lahko omenjeno bolezen prenaša tudi steklenica coca-cola ali piva, ki kroži od ust do ust.

Po bolezni sodeč zdravniki sklepajo, da jo povzroča virus. Prav to pa ovira zdravljenje. „Zdravljenje z zdravili“, pravi nürnberški zdravnik Meythaler, „doslej sploh ni vplivalo na mononukleozo“.

Tudi v laboratorijih se je virus izkazal za zelo odpornega. Tako je na primer ameriški epidemiolog dr. James C. Niederman poskusil okužiti s to boleznijo 90 prostovoljcev. Bolezen je nameraval prenesti z izločki grla, krvi in krvnim serumom bolnikov. Toda poskus ni uspel: pri 21 poskusnih osebah je bil rezultat dvomljiv, pri drugih pa ni bilo opaziti nobenih znakov bolezni.

Kot kaže, klicam ni ustrezalo ozračje brez erotike, v kakršnem je bil poskus opravljen. Zato se je raziskovalec poljubovalne bolezni Hoagland odločil, da bo podrobneje opisal poljub, ki prenaša bolezen. Na kongresu v Washingtonu je dejal: „To je poljub z nekaj več kot otroško intenziteto in ne le poljubček na lička.“

dič, ki se bo izognil natančnemu ovohavanju. Boj bo težak.

Mačka je strasten lovec. Pri lovu ji pomaga posebna sposobnost njenih oči. Ni povsem ugotovljeno, ali vidi v temi. Vendar ustroj njene zenice, ki se lahko spreminja od velikega kroga do komaj vidljive špranje, omogoča zaznavanje in sprejemanje najmanjše količine svetlobe. Mačka pa slabo loči barve.

Mačka je pravi ropar. Svojo žrtev ubije z ugrizom v tilnik.

Prijeti se, da mora mačka pobegniti z bojnega polja pred svojim sovražnikom — psom. Vendar je tudi v tem pogledu treba upoštevati, da le redkokateri pes vzdrži spopad z licem

v lice z mačko, čeprav jo vsi preganjajo. Ali pa je sovraštvo psom in mačk le nadležen nesporazum? Obe živali izražata svoje občutke z mahanjem repa. Vendar pomeni pri psu dvignjen rep jezo ali grožnjo, spuščeni mahajoč pa zadovoljstvo, medtem ko je pri mački vse to obratno. Kako bi ob takšnih pogojih razumela drug drugega?

Znano je, da se mačka privadi na hišo in se bo vrnila na svoj dom, če jo odnesete tudi 10 km daleč. Svetovni rekord v tem pogledu ima vsekakor mačka ameriškega zdravnika Martina. Ta ni smatrala za pametno preselitev svojega gospodarja z Indiane v Pennsilvanijo. Nekega lepega dne je odšla in se pojavila na svojem starem domu. V enem mesecu je prehodila 1120 km.

Na kakršenkoli način bo padla, na tleh bo vedno pristala na vseh štirih. To je posledica teoreme, dobro znane v mehaniki, o momentu količine gibanja: če mačka pada, stisne tace in rep k telesu vse do trenutka, ko zavzame telo položaj, da so tace spodaj. V tem trenutku jih iztegne, vrtenje preneha in mačka pristane na vseh štirih.

Njen živčni sistem je nenavadno občutljiv. Ne samo z brki, vsaka dlaka njene kože zaznava najmanjšo gibanje.

Nekateri psihologi skušajo pojasniti vzajemne odnose ljudi z mačkami; v ta namen so razdelili človeštvo na dva dela, na prijatelje psom in prijatelje mačk. Ti trdijo, da med prijatelji mačk ni aktivnih, delovnih ljudi. Vsekar na enem primeru tega ne bi mogli trditi: kardinalu Richelieuju bi lahko vse očitali, samo odsotnost aktivnosti ne. Govori se namreč, da on ni mogel delati, če v njegovem kabinetu ni predla mlada mačka.

Še podatek statistikov o mačkah; letno ulovi ca. 600 miši in štiri ptice.

Če ne veste...

1. Pri katerem skladatelju ima tretja simfonija vzdevek »škotska«, četrta pa italijanska?
2. Kateri dve morji veže morská ožina Babel-Mandeb?
3. V kakšnih industrijskih obratih najdemo Bessemerjeve bruške?
4. Katera slavna ruska balerina je nehalá plesati šele ob svojem petdesetem rojstnem dnevu?
5. Po čem so imeli ime mitraljezi BREN, ki so jih dobro poznali tudi partizani?
6. Katera vrsta opic živi v gibraltarskih pečinah kot edina zastopnica opic v Evropi?
7. Večji narodi pogosto uporabljajo za tuja mesta svoja imena in ne originalnih. Kaj je Aix-la-Chapelle pri Francozih, l'Aia pri Italijanih in Leghorn pri Angležih in Amerikancih?
8. Kaj pomeni v japonskih zemljepisnih imenih »jama«?
9. Katere od naslednjih pesmi ni napisal Anton Askerc: Brodnik — Čaša nesmrtnosti — Ilirska tragedija — Ubežni kralj — Mejnik?
10. Kdo je prvi hotel združiti vse evropske države v celoto?

...lahko pogledate

1. Pri Felixu Mendelssohn-Bartholdyju [1809—1847]. 2. Rdeče morje in Adenski zaliv Indijskega oceana. 3. V jeklah. 4. Galina Ulanova. 5. Ime je sestavljeno iz začetnih črk mesta BRno [ČSSR], kjer so te mitraljeze začeli izdelovati, in ENfield [Velika Britanija], kjer so jih izpopolnili, ko so jih Angleži prevzeli v svojo oborožitev. 6. Opice vrste magot. 7. Nemški Aachen, nizozemski Haag in italijanski Livorno. 8. Gora. 9. Ubežni kralj je Levstikov. 10. Napoleon.

Avtomati pod zemljo

Leta 1968 bodo v Londonu izročili prometu novo linijo podzemne železnice. Novi objekti bo popolnoma avtomatiziran in za potnike izredno udoben.

Iz centralne postaje bodo upravljali z vsemi kompozicijami s pomočjo električnih impulzov, katerih ena vrsta bo skrbela za hitrost, druga pa za pospeške in ustavljanje. Vsaka kompozicija bo za seboj prekinjala te signale, tako da se bo vlak, ki bi prišel za njo, ustavil in čakal, dokler kompozicija, ki bo spredaj, ne bo zapustila tistega odseka proge. Povprečna hitrost na tej podzemski železnici bo 80 km, medtem ko znaša na sedanjih odsekih samo 60 km na uro.

Novost bo tudi v tem, da bodo imeli novi vagoni večja okna in dvojne šipe, kar bo zmanjšalo hrup. Po mikrofoni bodo potnike obveščali o bližajočih se postajah in drugem.

Mačka – zagonetna žival

V naseljih bronaste dobe so našli poleg okostij drugih živali tudi okostja mačk. S čim so lahko koristile mačke našim davnim prednikom, če ne upoštevamo njihovega predenja okoli ognja? V starem Egiptu je bila mačka sveta žival. Njej je bilo posvečeno celo neko mesto — Bubastis. Diodor Siciljski poroča, da je bila določena v tistem času v Egiptu za usmrtevec mačke najstrožja kazen. V srednjeveški Angliji so morali tisti, k so mučili mačke, plačati velik znesek za kazen. V Franciji pa so obtoževali mačke čarovništva ter jih sežigali skupaj s čarovnicami.

Naj bo kakorkoli čudno, vendar dejstva ostajajo to, kar so: mačko štejemo kot eno

najbolj skrivnostnih bitij. Njena narava niti še ni do konca dognana.

Mačka je predvsem nedružabna žival. Je individualistka in lastnica. V »svojo« hišo ne pusti nobenih repatih obiskovalcev. V »njenem« lovske revirju je bolje, da je ne srečamo. Res je, da njena soseda sme stopiti v njen revir, vendar to ni drugo kot oboroženo premirje. Če opazi mačka prekršek, kršilca takoj prisili k begu. Če se srečata mački na nevtralnem ozemlju, sovražnici nekaj časa gledata druga drugo. Samca se, po pravilu, spoprimeta in mora premaganec zbežati z bojnega polja. Če je med samci v starosti prevelika razlika, zahteva starejši pokorščino. Slabo bo zvožil mla-

Ko je prišel do svojega avtomobila, se je sceloma obrnil proti meni, oči so se mu uprle v neko nevidno točko nad mojo glavo in rekel je s počasnim in mehničnim glasom: „Težka naloga, vendar jo moramo opraviti do konca.“ Zavrnil sem se in rekel: „Jawohl, Herr Reichsführer.“

Pozdravil sem, vrnil mi je pozdrav in stopil je v avto. Dvanajst dni po tem obisku, natanko 30. julija, sem prejel iz Berlina naslednje pismo:

„V zvezi s poročilom šefa administrativne skupine D, Reichsführerja SS, o obisku dne 18. julija 1942 v KL Auschwitz, sporočamo, da je Lagerkommandant SS-Sturm-bannführerju Rudolifu Langu podeljen čin SS-Obersturmbannführerja, in to z dne 18. julija 1942.“

Takoj sem pričel graditi še ostala dva krematorija. Ker sem si z dosedanjim graditvijo pridobil že veliko izkušenj, sem bil prepričan, da bodo dela končana pred določenim rokom. Potreba po povečanju obrata pa je tudi postajala čedalje bolj občutna, kajti takoj po Himmlerjevem obisku je RSHA pričel pošiljati transporte v tako pospešenem ritmu, da je dvojni krematorij I komaj zmagoval svojo nalogo. Ker smo na specialni postopek pošiljali samo za delo nesposobne, je ostali priliv še povišal že tako visoko število prebivalcev taborišča. Jelniki so se gnetli v pretesnih barakah, higienski in prehrabeni ukrepi so vsak dan bolj šepali in nenehoma so se širile epidemije — predvsem epidemije škrlatinke, difterije in tifusa. Položaj je bil brezupen, kajti tovarne, ki so na tem področju rasle kakor gobe po dežju — zaradi številne in cenene delovne sile — so v tem času zaposlevalle še malo ljudi, število jelnikov, ki so delali v tovarnah, je bilo v primeri s prenaseljenostjo taborišča za res neznalno.

Že večkrat sem RSHA prosil, naj mi ne pošilja toliko transportov, a vse moje prošnje so bile zaman. Po ovinkih

sam od nekega dokaj nepredvidnega urada zvedel, da bo po posebnem navodilu Reichsführerja vsak šef SS, ki bi hotel ali nehote še tako neznatno zavrl program iztrebljenja, kaznovan s smrtjo. Da, židovski transporti so imeli povsod prednost, celo pred transporti orožja in vojske, namenjene na rusko fronto.

Ni kazalo drugega, ko da se uklonim. A kljub temu sem se dan na dan bolj in bolj zgražal: v taborišču, ki je bilo spočetka organizirano tako zgledno, je vladala vedno hujša, nepopisna zmešnjava. Jelniki so umirali kakor muhe, epidemije so pokosile skoraj toliko enot kot plinske celice in trupla so se pred barakami kopičila tako hitro, da so ekipe komand, ki so jih vozile v krematorij, omagovale.

Dne 16. avgusta sem dobil iz Berlina telefonsko sporočilo, da bo Standartenführer Kellner prišel na informativni obisk v KL Birkenau. In res je Kellner prišel že naslednji dan navsezgodaj. Izkazal sem mu vso potrebno čast in mu odprl vsa vrata. Posebno se je zanimal za specialni postopek in za organizacijo krematorijev, opoldan pa sem ga povabil k sebi na kosilo.

Sedla sva v salon in čakala, da bo v jedilnici vse pripravljeno. Čez nekaj časa se je pokazala Elsie. Kellner je skočil pokonci, udaril s petami, nadvse spretno ujel monokel, se prelomil v dvoje in Elsie poljubil konce prstov. Nato je spel prav tako naglo sedel, kakor je bil vstal, obrnil glavo proti oknu, da se je pokazal njegov popolni profil, in rekel:

„Kako se počutite v Auschwitzu, gnädige Frau?“

Odprla je usta, a že jo je prehitel:

„Ja, ja, seveda, ta neprijetni vonj ...“

Odsekano je zamahnil z roko.

„...in vse to. A verjemite mi, da imamo pri nas v Kulmhofu prav takšne nevednosti ...“

ROBERT MERLE

54

Povzpeli smo se po stopnicah in prišli v prostor s pečmi. Hkrati z nami je prišlo dvigalo štev. 2, vrata so se avtomatično odprla in jelniki iz sonderkomanda so začeli trupla nalagati na vozičke. Vsak voziček je nato zapeljal naprej h komandi, ki je snemala prstane, nato h komandi brivcev, ki so strigli lase, in h komandi dentistov, ki so ruvali zlate zobe. Četrta komanda je metala trupla v peči.

Himmler si je ogledal vse faze postopka, ne da bi rekel besedico. Malo dalje je postal pri dentistih: delali so s čudovito spretnostjo.

Naposled sem odpeljal Himmlerja v secirnico in raziskovalne laboratorije krematorija I. Dobro sem vedel, da se Reichsführer silno zanima za znanost, zato sem te prostore uredil s posebno skrbjo. Oprema secirnic in laboratorijev bi lahko delala čast vsakemu najmodernejšemu medicinskemu inštitutu. Reichsführer si je z velikim zanimanjem ogledal vsako podrobnost, pozorno poslušal mojo razlago, a tudi zdaj ni ničesar pripomnil, njegov obraz je ostal zaprt.

Ko smo stopili iz krematorija, je Himmler pohitel naprej in posvetilo se mi je, da ne namerava obiskati taborišča. Hodil je tako hitro, da je njegov glavni štab zaostal in tudi jaz sem ga komaj dohajal.

DROBNI OPRAVKI PRED ZIMO:

Kako jeseni uredimo vrt

Če smo bili vse poletje skoraj samo na vrtu, prihaja zdaj čas, ko se veselimo tople sobe. Vendar našega vrta ne smemo kar tako zapustiti. Ko smo vse sadove pobrali in uskladiščili, moramo tudi zemljo, poti in vse, kar ostane na vrtu urediti in pospraviti. Ko smo shranili vse sočivje in so gredice prazne, zemljo prekopljemo in jo pustimo ležati v velikih grudah, da jo mrz predela.

Ves plevel, cime krompirja, pese, korenja in drugih sadežev vržemo na kompost, ga dobro potolčemo in v plasteh potresemo z apnenim dušikom. S tem pospešimo predelavo tudi debelejših vejic, ki sicer ostanejo v kompostu nepredelane in nam pri delu spomladi nagajajo. Zemlje vmes ne smemo dajati, ker bi to predelavo v kompost le podaljševalo. Na ta kompostni kup nanosimo tudi vse listje, ki ga nagrabimo po poteh. Ko imamo lep, štirioglat kup vseh odpadkov, si začnemo nalogati novega.

Po prvi slani vzamemo iz zemlje gomolje dalij in gladiol. Če listje gladiol še ni od-

padlo, jih v zavetju pred dežjem in vremen-skimi nepravilnostmi sušimo še toliko časa na zraku, da listje odpade. Če je mogoče, naj bo ta prostor sončen. Nato prenesemo čebulice v klet, kjer jih na lesenih pladnjih ali policah sortiramo po barvah.

Gomolje dalij vzamemo z zemlje v kepi in jih razdelimo le toliko, kolikor so nam za drugo leto prevelike ali kolikor se razdele same od sebe. Stebla odrežemo ped nad gomolji, potem pa jih posušimo na soncu pod kako streho. Šele ko odpade vsa prst od gomoljev, jih čiste spravimo v klet. Tu jih razvrstimo po barvah, vrstah in višini rasti.

Tudi vrtnice lahko že zakopljemo. Les je dozorrel in postal odporen in tako steblo ne bo gnilo, če bo pokrito z zemljo. Preden pa vrtnico upognemo in položimo krono v zemljo, moramo odstraniti na njej vse listke, ker bi lahko povzročili gnitje in bi vrtnica odmrla. Preden bo zapadel sneg, jim damo potem še odejo iz smrečja. Da se nam ne bodo dvignile, jih blizu krone pritrdimo v zemljo z leseno kljuko.

Ko smo pospravili vse gomolje in čebulice ter imamo spet vsajane spomladanske narčise, krokuse, zvončke, tulpe in hiacinte, uredimo še liste okrasne grmičke in cvetlice, ki jih pozimi gojimo v sobah, na stopniščih in oknih.

Vedno zeleni Ivonimus, ki je vse poletje stal v senci ali na soncu ter bil zadovoljen s sušo ali mokroto in so se njegovi temnozeleni listi vedno enako svetili, prenesemo v bližino hiše, v zavetje kakega zidu na sončni strani. Ko pade mrz pod ničlo, ga prenesemo v hladno stopnišče k oknu. Za to nam bo prihodnje leto spet hvaležen. Če nimamo prostora v hiši, ga lahko pustimo tudi na prostem. Spomladi bo spet ozelenel, vendar pozneje kakor tisti, ki smo ga zavarovali pred hudim mrazom.

Oleandre, ki so cveteli do septembra, postavimo v klet, blizu okna, da tu počakajo nove pomladi. Zalivamo jih le toliko, da se ne posuše. V hudem mrazu moramo vsako noč okno zapreti, da nam ne pozebejo. Kdor je imel čez poletje kakteje na prostem, jih mora prenesti v hladno sobo. Tu morajo ostati, dokler ne pokažejo popje, šele takrat jih prenesemo v toplo sobo k oknu in jih močneje zalivamo s prestano vodo.

Vse cvetice in listnate rastline se morajo na novo stanovanje privaditi. Mnogim listje porumeni ali odpade celo nov poganjek. Vse to skrbno odstranimo, da ne povzroča gnilobe in ne okuži ali pokvari rastline.

Belušom zdaj porežemo stebela, ki že rumene in jih pustimo le nekaj centimetrov nad zemljo. Grebene izravnamo in naložimo na vso gredico topel hlevski gnoj, po možnosti konjski.

Travniki mora biti lepo počesan, potem pa ga potrosimo s kompostno zemljo, da bo spomladi hitro lepo zelen. Izpraznjeno toplo gredo napolnimo z listjem, da jo bomo februarja že lahko napolnili z zemljo in posejali prvo solato in redkvico.

Vse okrasne grmičke, ki niso občutljivi za mrz, jih pa težak in moker sneg lahko občutno polomi, zaščitimo z lesnim ogradjem, ki ga potem še obložimo s smrečjem.

Tako pospravljen in urejen vrt bo veselje pogledati tudi pozimi. In če bomo tu ali tam postavili še hišico za ptičke, v katero bomo nasuli bučnega semena ali sončnic ter obesili na vejico sadnega drevja košček surovega loja, bo vrt tudi pozimi poln ptičjega živčava, vesel in lep.

Drobni nasveti

■ Madeže od krvi odstranimo z obleke, če jih namažemo s škrobno kašo in pustimo, da se posuši; s perila pa jih odstranimo, če jih namilimo in denemo na sonce.

■ Če vas muči nespečnost, skuhajte pest endivije, pest vrbovega listja, pest limbarja, pest vijolic, pest kamilic in dvajset makovih glav. S tem si zdrigne mo roke, noge in senca.

■ Žaltavo olje premešamo z lesnim ogljem, žlico na liter olja, in precedimo skozi flanelasto krpo.

■ Vsaka pečenka je okusnejša in mehkejša, če jo pečemo na slanini, namesto na masti in če se ob njej peče paradižnik in nekaj gob.

■ Robove štedilnika večkrat namažite s kapljo lanenega olja, pa se bodo svetili in ne bodo rjavili.

■ Madeže od kakava ali čokolade odstranimo s terpeninom. Čez čas jih speremo še z mlačno vodo.

■ Vroče posode ne smemo politi z mrzlo vodo.

Otrok in grožnja

Kar priznajmo, da včasih v nemoči zagrozimo otroku. Z grožnjo napovedujemo, kaj se bo zgodilo, če otrok ne bo ubogal. Seveda z grožnjami večkrat pretiravamo, kot »Potrgal ti bom ušesa,« ali »Še beračil boš,« ali »Še na vislice prideš.« Z njimi vzgojno zelo škodujemo otroku, saj se mu lahko vzbude manjvrednostni kompleksi, ali pa ga navajamo na kljubovalnost. S takimi in podobnimi besedami škodimo tudi sebi, saj je povsem jasno, da grožnje ne bomo izvršili in v otrokovih očeh bomo zaigrali oziroma zmanjšali svojo avtoriteto.

Če že otroku moramo zagroziti, storimo s takimi besedami, da jih bomo tudi realizirali. Povsem zgrešeno je tudi, če malemu porednežu zagrozimo, da ga bo kaznoval oče. Saj tako lahko očeta otroku odtujimo, če bi moral ta vedno igrati vlogo eksekutorja. Napačno je tudi zato, ker otrok do očetovega prihoda doma lahko že pozabi svoj prestopnik in se mu zdi očetova kazen popolnoma neupravičena.

Prepogosta graja ne bo imela zaželenega učinka, saj se otrok ne bo zavedal, da jo narekuje resnična skrb, ampak bo mislil, da izvira iz sovraštva ali nenaklonjenosti.

Poskusite!

TELEČJI VAMPI NA LASKI NACIN

Mehko kuhane vampe zreži na rezance in stresi na olje, kamor si dala sesekljane prekajene slanice in nekaj zrn strtega česna ter drobno zrezanega peterilja. Praži nekaj časa, nato prilij malo juhe in nekoliko gostega paradižnika ali mezge. Soli in popraži, če nekoliko popraži, posuj z nastrganim parmezanom, premešaj in serviraj.

KUHANDO VINO

V lonec vlij 1 liter vina, košček cimeta, 2 klinčka, po okusu tudi malo muškatovega orečka in približno 30 do 40 dkg sladkorja. Ko zavre, vlij v pogreti vrč in daj na mizo.

Nataknil si je monokel ter živahno in s prijaznim obrazom pogledal okrog sebe.

„Ampak lepo ste si uredili... čudovito lepo ste si uredili stanovanje, gnädige Frau...“

Skozi steklena vrata je pogledal v jedilnico.

„... In vidim, da imate čudovito lepo izrezljano kredenco...“

„Želite pogledati, Standartenführer?“ je rekla Elsie.

Stopil sem v jedilnico. Kellner se je ustopil pred kredenco in si dolgo ogledoval reliefne podobe.

„Religiozni motiv...“ je rekel in zavil oči. „Veliko groze... judovsko-krščanska koncepcija smrti...“

Odsekano je zamahnil z roko.

„... in sploh vsa ta šara... Seveda, samo če veruješ v onostranstvo kakor oni, ima smrt svoj pomen... Ampak kako odlična izdelava, mein Lieber!“

In rekel sem:

„To je izrezljal neki poljski Žid, Herr Standartenführer.“

„Ja, ja, je rekel Kellner, „je že moral imeti v žilah kakšno kapljo nordijske krvi. Drugače ne bi bil sposoben ustvariti take umetnine. Židje so slo procentno neustvarjalni ljudje, o, to že dolgo vemo.“

Nalaho in ljubkovaje je šel s svojimi negovanimi rokami po reliefu.

„Oh,“ je nadaljeval, „čisto karakteristično delo za jetnike... Ne vedo, če bodo za en sam dan preživeli svoje delo... Seveda, smrt jim je pomemben dogodek... Vse življenje nosijo s seboj tisto neumno upanje...“

Našobil se je in v zadregi sem vprašal:

„Ali mislite, Herr Standartenführer, da bi bil moral temu Židu prepovedati obdelavo religioznega motiva?“

Obrnil se je k meni in se zahljhal:

„Ha! Ha! Lang,“ je rekel z zlobo v glasu, še zdaleč se vam ni sanjalo, da bo ta kredenca tako v opreki z doktrino...“

Še enkrat je od strani pogledal kredenco in globoko vzdihnil:

„Srečo imate, Lang, s tem taboriščem... Ne morete se pritožiti, da vam manjka umetnikov...“

Posedli smo za mizo in Elsie je rekla:

„Jaz pa sem mislila, da tudi vi vodite kakšno taborišče, Standartenführer.“

„Pri meni je drugače, je rekel Kellner in razvil prtič. „Jaz nimam stalnih jetnikov kakor vaš soprog. Moji so vsi...“

Drobno se je nasmehnil.

„... samo prehodni.“

Elsie ga je začudeno pogledala, a Kellner je že nadaljeval:

„Upam, gnädige Frau, da se vam ne bo toži preveč po domovini. Toda Poljska je žalostna dežela, nicht wahr? Sicer pa bomo kmalu odrešeni, če se ne motim... Če sodim po tem, kako prodira naša vojska, bo Kavkaz kmalu naš in ne bo več dolgo do konca vojne.“

Rekel sem:

„Še to zimo bo konec. Pri nas vsi tako mislijo, Herr Standartenführer.“

„Najkasneje v dveh mesecih,“ je s trdim glasom rekel Kellner.

„Še malo mesa, Standartenführer?“ je vprašala Elsie.

„Ne, hvala, gnädige Frau... Saj veste, pri teh letih...“

In drobno se je nasmehnil:

„Človek mora paziti na linijo...“

„Oh, saj ste še mladi, Standartenführer,“ je prijazno rekla Elsie.

Čas prehladov

V vlažnih in oblačnih mesecih prašen zrak, poln izgorin, rad draži dihalne organe in posredno tudi nos in grlo. Za vnetja v grlu so prav posebno dovzetni otroci, vendar se tem obolenjem ne morejo vedno izogniti tudi starejši. S tem, ko prah, megla in izgorine dražijo sluznico, manjšajo njeno obrambno sposobnost, kar omogoča hitrejši razvoj infekcijskih bacilov. Na to »invazijo« virusov in bacilov odgovori limfni sistem in začne se boj med napadalci in branilci, ki se kaže potem v bolečinah v grlu in vnetju mandljev. Vnetja so lahko akutna in jih v tem primeru spremljajo očitni, jasni simptomi, vročina. Kadar pa so vnetja kronična, takrat znaki niso tako jasni in tudi bolečine niso tako hude.

Pogosto spremlja vnetje grla močan prehlad. V tem primeru čuti bolnik v grlu srbečico, ki sili h kašlju. Bolnik je zelo žejen in mu moreči kašelj čisto preprečuje, da bi zaspal.

Kadar ima vnetje svoje središče v grlu, je najočitnejši simptom znižanje glasu.

Zdravljenje je odvisno od bolezni same in od učinkovitosti zdravlil, predvsem pa od dobre volje, ki nas mora spraviti v posteljo, posebno če nastopi vročina. V nasprotnem primeru se bodo ponavljala različna vnetja in celoten organizem bo oslabil. Koristno je v podobnih primerih manj kaditi. Za spanje in delo niso primerni preveč segreti prostori s suhim zrakom. Koristila bo tudi dieta z zelenjavo in sadjem (predvsem limonami in pomarančami). Tudi ne bo napak, če večkrat vzamemo tableto C vitamina, ki poveča obrambne sposobnosti dihal.

PREHLAD navadno povzroči prepih ali vlaga v obleki in obuvalu, ker telo ne more takoj izenačiti nagle toplotne spremembe; toploto oddaja za sušenje obleke.

Znaki: mrzlica, kihanje.

Zdravila: Čaji bezga, griževnjaka, islandskega lišaja, jabolka, janeža, kamilic, kislice, komarčka, kopinjaka, lapuha, lipe, lučnika, medene detelje, piriike, potrošnika, ramšele, regrata, sovca, vijolice, zebata.

Čaj lahko pripravimo npr. iz lipe (cvet), zebata, ramšele, lapuha, islandskega lišaja, lučnika, janeža in potrošnika. Pijemo ga trikrat na dan po eno skodelico. — Ali: Iz lapuha, piriike, regrata, kislice in potrošnika ter lučnika, bezga in benedikinke. Dobro dene tudi kropova parna kopel.

NAHOD nastane zaradi vnetja (katarja) nosne sluznice. Katar nosne sluznice je navadno posledica prehlada, zlasti premraženja nog. So pa še drugi vzroki, kot prah ali kemikalije, ki dražijo nosno sluznico in povzročajo kihanje in nahod.

Znaki: Izločanje sluzi, ki je v začetku vodena, pozneje sluznata, končno pa tudi gnojna. Ker sluznica oteče, je nos zamašen. Nos peče, boli, kar je posledica dražljajev vnete sluznice. Pojavi se celo vročina, zlasti pri otrocih.

Zdravljenje: Razen zdravlil, ki jih lahko dobimo v lekarni, priporočamo preizkušena domača zdravila, kot spiranje nosnic z brusničnim, gladišnikovim, kamiličnim, lipovim ali smetlikovim čajem, proti kihanju vzamemo prašek iz betonike, čemerike, fižola, kopitnika, milnice, perunike, šmarnice, črnega teloha itd. Učinkovit prašek pripravimo iz črnega teloha, šmarnice, kopitnika in perunikine korenine ali majorana, čemerike in perunikine korenine. Prav tako uporabimo prašek napravimo iz betonike, rutice, kopitnika, majorana in črnega teloha.

Obrnil se je proti oknu in pokazal svoj odlični profil. „Prav imate,“ je rekel s melanholičnim obrazom, „še sem mlad...“

Čez nekaj časa se je spet oglašil:

„Kaj pa vi, Lang? Kaj boste delali po vojni? Upajmo, da bo tudi taborišče nekoč konec.“

„Zaprositi namravam, naj mi rajh podeli nekaj zemlje v Ostramu, Herr Standartenführer.“

„Moj soprog,“ se je oglašila Elsie, „je bil namreč zakupnik polkovnika barona von Jeseritza na Pomeranskem. Malo sva obdelovala zemljo in imela žrebcarno.“

„Da, da,“ je rekel Kellner in ujel monokel v desnico, zraven pa me je pomenljivo pogledal. „Poljedelstvo! Konji!... Več želez imate v ognju, Lang!“

Obrnil se je proti oknu. Njegove poteze so postale plemenite in stroge.

„Zelo dobro,“ je rekel z resnobnim glasom. „Zelo dobro, Lang. Reich po potreboval kolone, ko bodo Slovani...“

Zamišljeno se je posmehnil.

„... izginili. O, boste videli... Kako je že rekel Reichsführer?... Nemški zgled pionirstva v Ostramu...“

„Sicer pa,“ je dodal, „če se ne motim, je to rekel prav o vas.“

„Res?“ je kliknila Elsie in oči so ji začarele. „To, da je rekel o mojem soprogu?“

„Seveda, gnädige Frau,“ je rekel Kellner z vljudnim glasom, „zdi se mi, da je šlo prav za vašega soproga. Da, da, če natanko pomislim, sem o tem kar prepričan. Reichsführer zna dobro presoditi.“

„Oh,“ je nadaljevala Elsie, „Kar zadovoljna sem! Rudolf toliko gara! Tako vestno opravi vsako stvar!“

„Beži no, beži, Elsie,“ sem rekel.

(Se nadaljuje)

ARVID JÄRNEFELET:

OTROCI SONCA IN SREČE

Že so zabučali jesenski vetrovi. Dolge smrekove veje so žvižgale udarjale druga ob drugo. Kar se je čez poletje posušilo in strohnelo, se je odlomilo in padlo hrupno na tla. Po gozdu je bobnelo. Vsak večer so se na obzorju kopičili novi temni oblaki.

Drobne gozdne miške, ki so prebivale okoli nizke, razrasle smreke, so se skrile že globoko v svoja gnezdec. Pod staro smreko je bila z mahom porasla kopica kamenja z izvrstnimi skrivališči, v mreži smrekovih korenin so imele rovke nešteto hodnikov. Tam spodaj so samo votli, komaj opazljivi tresljaji tal izdajali, da zgoraj besno vihar: tam je bilo življenje kakor po navadi, miške so se igrale in cvilele, kolikor jih je bila volja. Navzkriž so prišle samo, če se je kakšna miška pokazala pred tujim gnezdecem; tedaj je planilo prebivalstvo gnezdec glasno cvileč nad njo. Nepovabljeni gost je navadno pripadal družini tistih miši, ki so bile še premlede, da bi lahko mislile na ustanovitve lastne družine, ali pa prestale, da bi v gnezdu še sesale. Te so potem tekale po tujem področju, jedle pri tujih zalogah in tako venomer povzročale hrup. Najhuje izmed vseh je zganjal neki mišek, ki je bil tako neustrašen, da je izgubil uhel in so mu prišli vzdevek Predržež.

Poleg ljubkih opravi s svojimi dragimi so bili torej tudi v mišjem življenju prepripi s tujci, kakor je to pač v navadi vsepovsod, v življenju pod zemljo pa še prav posebno. Sicer pa Predržež ni bil na glasu malopridneža. Koga naj bi pošiljali na prežo in na stražo, če ne njega? In ker so ga vsi poznali, je bil tako rekoč nekakšen zvezni člen med vsemi.

Razen predržeža je delovala kot zvezni člen še neka druga miš, stara brezoba po polni podgana, ki je zamlada videla človeški svet, in kadar je, kakor prav zdajle, obujala spomine na tiste čase so vse miške radovedno prislunile.

Kako veličastno, kako mogočno, da, neznansko je miški človeško življenje! Človek je še nekaj višjega od najvišjega, kar si more miška predstavljati, pravi bog, in človeški svet, v katerem blešče zlate kupole cerkva v vsem svojem sijaju, kjer pripadajo milijoni enemu in istemu gnezdu, kjer spreminjajo noč v dan in kjer se niti najbornejšemu slabiču ni treba skrivati v temi, marveč lahko vsi mirno in varno hodijo v najsvetlejši luči, to je vendar blaženost, višja od najvišjega, kar si lahko zamisli bitje teme; to so v mišjih očeh nebesa. Zato jim je blaženo drhtenje prešinjalo srca, ko so poslušali pripoved o človeškem svetu. Ves ta sijaj je zasenčil celo najdrznejšo mišjo domišljijo. Utihi so vsi spori, in miške, čepeče na zadnjih nožicah, so poslušale pripoved brez zobe, sovrážniki in prijatelji, tujci in sorodniki, mlado in staro, vse križem. Negibno in vdano so sedeli. Samo ob posebnih čudesih so nekoliko zasukali glavičce, da so se spogledali s sosedi in potem skladno izrekli svoje občudovanje.

Tako so se sedele miške tudi tisti viharji večer. Čas je mineval in niso opazile, da se je vihar počasi polegel in da je zunaj že vse utihnilo.

Tedaj je na vrat na nos planila med nje neka miška, ki je bila šla venkaj pogledat. Blazna od strahu se je zatekla v najgloblje kottičke. Zaman so se trudili, da bi od nje kaj zvedeli, kajti srce ji je tako burno utripalo, da so ji noge otrpnile

in se je miška zgrudila nezavestna. Zdaj so poslali Predržeža na prežo, ampak to pot se je tudi Predržež urno vrnil. Zaman je skušal prikrivati, kako se tudi njemu dvigajo prsi. Bil je ves iz uma. Kaj takega pa še nel!

Nemir se je polotil vseh zbranih.

Plaho so začele miške tekati sem in tja in vsi so zahtevali, naj gre stara podganjuha sama pogledat, kaj je, da bo zadevo razložila.

Kakšen poplah, ko se je stara vrnila in povedala, da je tam zunaj človek!

Človek! V grozi so se miške bli-

Anekdote

Znani slikar Giotto di Bondone se je mudil v Neaplju, kjer ga je sredi ustvarjanja obiskal kralj.

„Giotto,“ mu je rekel vladar, „jaz bi na tvojem mestu, v tej vročini ne slikal.“

„Verjamem,“ odvrne umetnik, „na vašem mestu, če bi bil kralj, tudi jaz ne bi slikal.“

Med slavne enciklopediste je sodil tudi d'Alembert, prosvetljenec, matematik in filozof.

Ko so igrali Gluckovo opero „Alceste“, je bil z nekim komornikom v loži pariške opere. Komornik, ki si je domišljjal, da je velik poznavalec glasbe in petja je, nenehno grajal glavno pevko Levasseurjevo.

„Moj bog, kako napačno poje; kar ušesa mi trga,“ je ponavljal, dokler mu ni d'Albert rekel:

„Imenitno! Če boste namreč dobili druga ušesa, boste z njenim petjem prav zadovoljni.“

Znani pravnik Francesco Carrara je razlagal svojim učencem, kako važno je, tako za sodnika kot za pričo, da skrbno pretehtajo pomen vsake besede. V predavalnici je zastavil študentom tale problem:

„Denimo, da ste vi preiskovalni sodnik, jaz pa priča. Pripovedujem vam, da so na robu mlake tri žabe. Ena izmed njih se nenadoma odloči skočiti v vodo. Zdaj pa mi vi, preiskovalci, povejte, koliko žab je še na robu mlake!“

„Dve!“ zakriče študentje v zboru.

„Zakaj dve!“ pravi Carrara. „Tri ostanejo. Rekel sem, da se je ena odločila skočiti v vodo, ne pa, da je tudi skočila.“

Voltaire je poslal d'Alembertu tragedijo „Olimpia“, da bi jo ocenil. Obenem je kritika opozoril, da je delo napisal v šestih dneh. D'Alembert mu je delo vrnil s pripombo:

„Avtor ne bi smel sedmi dan počivati.“

Voltaire je kritiko razumel in delo popravil.

ENVER MEHMEDBAŠIĆ:

Politični most

Tistega dne so prebivalci nerazvite komune »Nezadržani napredek« stali ob skromnem potočku, ki se je vil čez ravan, in ga z zanimanjem opazovali. Potoček je nedolžno tekkel po svoji strugi, ne da bi vedel, da ravno tedaj stopa v zgodovino.

Krajevni orator je govoril z zanosom preroka in nervozno loputal z vrati zgodovine, zavedajoč se vzvišenega trenutka.

»Tovariši in tovarišice, pred vami se odpirajo neslutene perspektive! Našemu težkemu, a nezadržnemu napredku je stopil na pot tale potoček. Toda nas, ki nas ni nikdar nič omajalo, tudi on ne bo preplašil in zadržal! Lahko nam seveda ne bo!

Samo s skrajnim samopremagovanjem, delom podnevi in ponoči in odrekanjem celotnega premagali to oviro!« Poslušalci so zbegano gledali nekaj časa drobnji potoček, potem spet razvnetega govornika.

»Kajti,« je nadaljeval, »preko tega potočka bomo zgradili veličasten most, ki bo pričal znanec o naši moči in sposobnostih! Ostal bo spomenik našega bleščatega duha...«

Buren aplavz je udušil zadnje besede govornika. Navdušenju ni bilo ne konca ne kraja. V primerjavi z istim obdobjem prejšnjega leta je navdušenje naraslo za 27 %.

Neki neodgovorni posameznik je skromno pripomnil: »Hm, saj je mogoče čez potoček tudi stopiti...«

Vsi so ga pogledali z gnusom.

Kmalu so začeli most graditi, oziroma začele so zasediti razne komisije, podkomisije in druga telesa. Nekega dne so se pojavili celo strokovnjaki. Treba je bilo izdelati elaborate, idejne skice itd. Ko je prvi strokovnjak zagledal drobnji potoček, se je rahlo zmedel in ni hotel sprejeti dela. Toda že drugi je pristal na to, da znanstveno dokaže, kako bo most neizogibno potreben za nadaljnji nezadržani napredek komune.

V kratkem času bi iz vseh elaboratov, idejnih skic in drugih nujnih pripravilnih del lahko osnovali manjšo knjižnico z arhivom, komisij pa je bilo že toliko, da

so resno premišljevali, če ne bi nadaljevali dela po simpozijih.

Sredi vseh teh naporov in ustvarjalne vročine je nekdo predlagal, naj bi že začeli graditi most. Predlog je bil nekoliko neobičajen, a kljub temu so ga sprejeli. In začeli so graditi!

Vsa manj važna dela so potisnili v ozadje. Kmetje so pustili svojo zemljo, nehali so zidati šolo, bolnico... Vsi so se vrgli: samo na to veliko zgodovinsko delo.

Včasih je koga za trenutek prišlo malodušje in potarnal je:

»V sosednji komuni se lepše oblačijo kot mi...«

»Kar naj se, toda mi bomo imeli most!«

»Tudi jedo boljše kot mi...«

»Kar naj, toda mi bomo imeli most!«

In potem so vsi složno delali naprej.

Težko je ugotoviti, ali je ponoči na gradnjo destimulativno delovala kaka vila ali gnusni sovražnik, toda zadeva je napredovala zelo počasi.

Razumljivo je torej, da je navdušenje kdajpakdaj upadlo za 2,4 %, da, celo za 3,6 % v pripravi z istim obdobjem prejšnjega leta. V takih primerih je prihajal na gradbišče krajevni orator in na licu mesta dvignil navdušenje. Nekoč, ko je ravno bodril in navduševal ljudske množice, se mu je zgodilo nekaj nepričakovane: v zanosu je skakal sem in tja in slučajno stopil čez potoček... Dogodek ga je za hip zbegal, a že trenutek nato se mu je kot blisk v temni noči utrnula misel: »Hm, saj je mogoče tudi stopiti čez!«

Prebivalci nerazvite komune »Nezadržni napredek« so spet stali ob potočku, krajevni orator pa je vzneseno govoril:

»Tovariši in tovarišice, pred vami se odpirajo neslutene perspektive. Naj povem naravnost: mosta ni treba zidati naprej, ker je mogoče čez potoček tudi stopiti! Ta gradnja pa bo ostala še ena naša bogata in dragocena izkušnja!«

Buren aplavz je udušil zadnje besede govornika.

Za dobro voljo

»Meta,« kriči gospodinja, »včeraj ste si predrznili vzeti mojo plesno obleko. Takšne nesramnosti ne pomnim. Sram naj vas bo!«

»Me je že bilo,« ibte pomočnica. »Poleg tega mi je pa ženin zagrozil, da me bo pustil, če me še kdaj vidi v tako nemogoči obleki!«

Mamica krega sinka, ker je rekel svoji teti, da je neumna: »Kako moreš vendar kaj takega ziniti, otrok nesrečni! Takoj pojdi k njej in ji reci, da obžaluješ!«

Sinka uboga in reče teti: »Obžalujem, da si neumna!«

Gost: »Kaj, deset vrčkov piva da sem popil? To ni mogoče! V želodec jih spravim največ šest.«

Natakarica: »Že mogoče, zato pa so vam šli štirje v glavo!«

Miha: »Kaj je s teboj, Tone?«

Tone: »Ah, žena me boče zapustiti!«

Miha: »No, lepo jo pogovori!«

Tone: »Vse sem že poskušal. Zmerjal sem jo, pustil brez jedi, tudi pretepel sem jo — pa ne pomaga nič. Vedno pravi, da noče ostati pri meni in da gre k svojim domov!«

»Našel sem listnico z večjo vsoto denarja. Kaj naj storim?«

»Kot poštenjak objavi to v časopisu!«

»Kateri list ima najmanj naročnikov?«

»Dopust bi radi? Tako, čemu neki?«

»Klali bomo.«

»Zavadi svinje pa res ne boste dobili dopusta. Zapišiva raje — smrt bližnje sorodnice.«

Ona: »Sedaj je pa res že čas, da se naša Lenka poroči!«

On: »Ne, počakajmo še malo. Morda se vendar najde mož, ki ji bo všeč.«

Ona: »Smešno. Mar sem jaz čakala?«

»No, kako si zadovoljen s svojim novim avtomobilom?«

»Hm, enkrat je avto v popravilu, drugič pa spet jaz!«

Žena: »Kako sem srečna, da imam tako dobrega moža! Kajne, dragi možek, odkar si mene vzel, nisi napravil nobene neumnosti več?«

Mož: »Ne, tista je bila zadnja!«

Profesorjeva žena: »Kdaj si pa pogrešil dežnik?«

Profesor: »Ko je prenehalo deževati in sem hotel dežnik zapreti.«

»Ali se boste res ustrelili, če vas ne uslišim?«

»Res! Vedno naredim tak konec!«

»Prosim vas, da vašega psa čimprej prodate. Včeraj je morala hčerka prenehati peti, ker je vaše ščene neprestano zavijalo!«

»Oprostite, toda saj je vaša hčerka začela!«

»Poglej, Ivo,« je ženka rekla možu, »poglej, kako lepo obleko sem si kupila za tvoj rojstni dan! Kako ti je všeč?«

»Zelo srčkana je,« je pritrdil mož. »Drugi mesec, ko boš pa ti praznovala svoj rojstni dan, dobiš škaflo najboljših cigar!«

Mlada gostiteljica ponosno kaže gostoma svoj vrt.

»... zdaj pogledaj še drevesce, ki ga je vsadil moj mož v spomin na najin prvi in hkrati zadnji prepir.«

Pa se obrne gost k svoji ženi: »Vidiš, Lenka, če bi bila midva tako delala, bi imela zdajle že lep gozd!«

Avstrijski dogodki

OD SREDE DO SREDE

125 let sindikata tiskarjev

Sindikati tiskarjev v Avstriji je v soboto na Dunaju praznoval 125 letnico svojega obstoja. Istočasno je praznoval 100 letnico ustanovitve sindikalnega glasila „Vorwärts“. Kakor sindikat sodi tudi imenovano glasilo med najstarejše sindikalne ustanove. Proslave teh dveh jubilejev se je udeležil tudi zvezni prezident Jonas, ki je bil v svoji mladosti sam tiskar-niški delavec. V svojem nagovoru se je dotaknil vprašanja vloge sindikatov v prihodnosti. Pri tem je dejal, da stoji pred sindikati prihodnost naloge, da se zavzemajo za tehnični napredek in da ga podpirajo, istočasno pa skrbijo, da se blaginja napredka ne bo spremenila v prokletstvo brezposelnosti.

V Kremu so pridobili socialisti

Pri prvih letošnjih jesenskih volitvah, pri volitvah občinskega sveta mesta Krems na Nižjem Avstrijskem, ki so bile minulo nedeljo, je bilo oddanih 13.285 veljavnih glasov, za 215 več kot pri zadnjih volitvah 1962. ÖVP je združena z FPÖ pridobila 24 glasov in s tem dosegla 7645 glasov. S tem je tudi v novem občinskem svetu obdržala svojih 24 mandatov. SPÖ je pridobila 185 glasov in s tem dosegla 4581 glasov, vsled česar se je število njenih mandatov povečalo za 2 na 14 mandatov. KPÖ je zgubila 195 glasov, z 858 glasovi je zgubila tudi svoj tretji mandat. Olahova DFP je dosegla 201 glas, s tem pa je zgubila tudi svojega dosedanjega zastopnika v občinskem svetu.

Konferenca evropskih cerkva

Konferenca evropskih Cerkva, ki je vključena v Ekumenski svet Cerkva v Ženevi, je imela te dni v Porečah ob Vrbskem jezeru svoj občni zbor. Članice so skoraj vse Cerkve rimsko-katoliške izpovedi v Evropi. Poleg 350 delegatov so se občnega zbora udeležili minister za pouk dr. Piffel-Percevic, deželni glavar Sima, predsednik kluba socialističnih poslancev dr. Pittermann, celovški knez-škof dr. Kössner in škof protestantske cerkve dr. May. Član prezidija občnega zbora dr. Emen je v svojem pozdravnem nagovoru naglasil da je po Vatikanem koncilu nastal za katoliško cerkev nov položaj in da se je začel dialog med kristjani in marksisti. Danes ne gre več, da bi gledali v preteklost, marveč je treba gledati naprej na obnovo sveta.

Stomilijonsko posojilo KELAG

Po daljšem obotavljanju je finančni minister dr. Schmitz privolil, da najame KELAG letos jeseni javno posojilo v višini 100 milijonov šilingov. Javno posojilo, ki ga bo KELAG v kratkem razpisala, bo uporabila za zboljšave na koroškem omrežju za dobave električne energije in za nadaljevanje del pri gradnji svojih elektrarn.

Zvezno zasedanje gasilcev

Innsbruck se je začetkom tedna pripravljal na 10. zvezno zasedanje gasilcev ki se je včeraj pričelo. Zasedanje prireja Avstrijsko zvezno združenje gasilcev, ki združuje 4500 prostovoljnih požarnih bramb s 130.000 gasilci, 300 obratnih požarnih bramb z 49.000 gasilci in 6 poklicnih požarnih bramb s 500 člani. Vse te požarne brambe in gasilce zastopa na innsbruškem zasedanju 150 delegatov, ki se bodo posvetovali o vprašanih civilne zaštite, o vprašanju nevarnosti na cestah zaradi gasilskih avtomobilov in o drugih aktualnih vprašanih avstrijskega gasilstva.

Kooperacija v računskem centru Hallein

Hallein ni le gospodarski center Salzburške, marveč tudi pomemben gospodarski center Avstrije. Tam se nahaja računski center za medobratno kooperacijo, ki sta ga uredili celulozna tovarna Borregaard in UNIVAC in ki sta se mu medtem pridružila še Blendax in premo-govnik Trimmelkamm. Ureditev računskega centra je stala 2 milijona šilingov. Ker se je sedanji center dobro obnesel imajo sedaj v načrtu gradnjo drugega.

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA I. PROGRAM

Poročila: 5.30, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.30, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah in praznikih): 6.10 Male dragocenosti — 7.20 Male dragocenosti — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Oddaja v francoščini in angleščini — 9.00 Za prijatelja glasba — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Lepi glas — 11.30 Roman v nadaljevanjih — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.30 Znameniti orkestri — 14.45 Mednarodna gospodarska poročila — 15.00 Več učiti, več znati — 15.45 Koncertna ura — 17.20 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled sporeda.

Sobota, 7. 10.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Literarna delavnica — 15.00 Koncert Radia Avstrija — 18.00 Evropa poje — 20.00 Ob 20 letnici Pavla Preradovića — 21.00 Večer v troje — 21.30 Svet Iva Andrića.

Nedelja, 8. 10.: 7.05 Favoriti popevk — 8.05 Ogledalo tiska — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.15 Orkestralni koncert — 13.10 Dobrodošli z novicami — 13.30 Stališče — 13.45 Oporni koncert — 14.30 Štirideset dni Muse Dagher, roman — 15.00 Popoldanski koncert — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Pomembni znanstveniki — 18.00 Veselo petje, veselo zvenenje — 19.10 Mojstri tri-četrtinskega takta — 20.00 Prvaki v zaključnem koncertu mednarodnega glasbenega tekmovanja v Zenevi.

Ponedeljek, 9. 10.: 7.05 Odkrilo povedano — 16.45 Balade Carla Loewa — 17.15 Knjižna tedna — 17.30 Aktualnosti s krščanstva — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Čas, v katerem živimo — 21.30 O tem lahko govorimo.

Torek, 10. 10.: 6.05 Preden odideš — 6.09 Kratko in jasno — 16.45 Pesmi in balade — 17.15 Nasim sova v Alene, pripovedka — 17.30 Znanje in čas — 20.00 Spectrum Austria — 21.00 Robert Stolz dirigira.

Sreda, 11. 10.: 6.05 Odkrilo povedano — 16.45 Debussyeva glasba — 17.15 Pesnik s sekro — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 20.00 Manon Lescaut, opera — 22.15 La Bouffique, kriminalka.

Četrtek, 12. 10.: 6.05 Preden odideš — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 16.45 Pesmi Paula Korta — 17.15 Esej v času — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 20.00 Za in proti — 21.00 Dva krat dva je pet — 21.30 Pesniki, ki niso bili pesniki.

Petek, 13. 10.: 6.05 Nič ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 16.45 Balade Carla Loewa — 17.15 Ob 15 letnici smrti Richarda Schaukale — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 20.00 Državne akcije, slušna igra — 21.15 Glasbene šarade — 22.15 La Bouffique.

Regionalni program

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.10, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah in praznikih): 5.45 Kmetijska oddaja — 6.25 Jutranja razmišljanja — 6.50 Jutranja telovadba — 8.10 Gospodarska oddaja — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.00 Ljudska glasba — 11.45 Avtomobilisti med poljo — 13.25 Opoldanski koncert — 18.30 Odmev časa — 19.57 Pregled sporeda — 23.10 Ogledalo poročil.

Sobota, 7. 10.: 8.20 Jutranji koncert — 11.00 Naša lepa domovina — 14.20 Kjer pojejo, oslanemo — 15.00 Človek kot ti in jaz, roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Ura pihalne glasbe — 18.00 Za delovna ženo — 19.30 Srečevališče — 20.10 Pohod čez 10 milj, kriminalka — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 8. 10.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 10.30 Zločinka Hana, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Kdo stoji pred izbiro — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Ogledalo koroškega tiska — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in prepevajte — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Jesenska melodija — 20.40 Musicali in opere.

Ponedeljek, 9. 10.: 8.30 Štirideset dni Muse Dagher, roman — 9.30 Dam in šola — 10.20 Oddaja v italijanščini — 14.00 Zenska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Stari plesi pripovedujejo — 18.15 Pihalna godba — 19.30 XY ve vse — 20.10 Nobene nevarnosti več za Berla — 22.20 Sodobni avstrijski komponisti.

Torek, 10. 10.: 8.20 Glasba zale — 9.30 Zabavna glasba — 14.00 Za mladino — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Referent za ljudsko prosveto — 15.45 Koroški knjižni kofček — 17.10 Mrla plošča, tapla servirana — 18.00 Vsakdanji problemi pod lečo — 18.15 Pihalna glasba — 19.30 Hit-zvezde sveta — 20.10 Da nihče ne pozabi.

Sreda, 11. 10.: 8.20 Glasba zale — 9.30 Vestil iz umetnosti in znanosti — 9.45 Kadar zgodaj vslanem — 14.00 Posebej za vas — 15.00 Zveneči jazz magazin — 15.45 Pelnajst minul otroške telovadbe — 17.10 Početniški spomini — 18.00 Gospodarski komentar — 19.30 Srečevališče — 20.10 Melodije v mraku — 21.00 Za prijatelja gora.

Četrtek, 12. 10.: 8.20 Glasba zale — 9.30 Prepevamo koroško, igramo koroško — 14.00 Posebej za vas — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Difamiranje in rehabilitacija — 15.45 Koroški avtorji — 17.10 Mixed pikels z glasbo — 18.00 Četrte ure delavske zbornice — 18.15 Koroški zbori — 19.30 XY ve vse — 20.10 Okoli Grimmiga — 21.00 Zveneča alpska dežela — 22.10 Pesem prerije.

Petek, 13. 10.: 8.20 Glasba zale — 19.30 Ljudska glasba sveta — 14.00 In ljudje so tako prijazni — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 17.10 Z glasbo v konec tedna — 18.00 Kulturni razgledi — 20.10 Evroparaport — 21.00 Diletto musicale.

III. PROGRAM

Poročila: Od 8. do 20. ure vsako uro, nato pa ob 22.00, 23.00 in 24.00.

Dnevne oddaje: 8.11 Prosimo, prav prijazno — 9.03 Stereo studio — 10.05 Vokal, instrumental, international — 11.03 Veseli ob enajstih — 12.03 Glasba a la carte — 13.10 Espresso — 14.03 Klub ob dveh — 15.03 Glasbeni boks mladinske redakcije — 16.03 Stereo studio — 17.10 Stereo studio — 18.03 Dobro razpoloženi — 19.10 Glasba z la-finske Amerike — 19.30 Šport in glasba — 20.03 Papavke brez vizuma — 21.00 Zeleni val — 21.30 Ljubite jazz!

Slovenske oddaje

Sobota, 7. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Slovenske narodne za violino in klavir.

Nedelja, 8. 10.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 9. 10.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 10. 10.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Koroški kulturni pregled.

Sreda, 11. 10.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, za-igra.

Četrtek, 12. 10.: 14.15 Poročila, objave — Peca siva, kaj se v njej skriva.

Petek, 13. 10.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Jesen v slovenski pesmi in glasbi.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 237,1 — 257 — 212,4 m. UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za ženo — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočamo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 7. 10.: 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Na jase — 11.20 Narodne in narodna zabavne melodije — 12.10 Pri skladatelju Franzu Schubertu — 12.40 Ogledala opernih zvokov — 14.05 Zvoki za razvedrilo — 15.40 Iz operale Traviata — 17.35 Igramo beat — 18.15 Z domačimi vižami v sobotni večer — 18.50 S knjižnega trga — 20.00 Festival zabavnih melodij Opotija 67 — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 8. 10.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Zaklad urnih veric, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.30 Nezaželeni, radijska igra — 18.10 Iz opernega sveta — 20.10 V nedeljo zvečer — 22.15 Srečadni večer.

Ponedeljek, 9. 10.: 8.55 Za mlade radovedneže — 10.15 Iz opusa Lucijana Marije Škerjanca — 10.35 Naš podlistek — 11.20 Iz arhiva zabavnih melodij — 12.10 Glasba G. F. Händla — 12.40 Koroška narodne — 14.35 Voščila — 15.40 Mešani zbor železničarskega pevskega društva Franca Prešerna iz Celja — 17.05 Oporni koncert — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 20.10 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 21.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije.

Torek, 10. 10.: 9.25 Pojo slovite sopranistke — 10.15 Zabavni orkestri in ansambli — 11.20 Slovenska zborovska in narodna glasba — 12.10 Opernelna in lahka glasba — 12.40 Holandski pihalni orkestri — 14.05 Za vsakogar nekaj — 15.45 V tork nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV — 18.15 Pred domačo hišo — 18.50 Na mednarodnih križpoljih — 20.10 V uri pred zoro, radijska igra — 21.47 Pesem godol.

Sreda, 11. 10.: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Od popevke do popevke — 12.10 Moskovski komorni orkester — 12.40 Čez hrib in dol — 14.35 Voščila — 15.40 Iz Verdijeve Aida — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Ogledala opernih zvokov — 18.45 Naš razgovor — 20.10 Pesem o zemlji.

Četrtek, 12. 10.: 9.25 Le cid, baletna glasba — 9.45 Butalci, glasbena pravljica — 10.15 Minute z našimi solisti v slovenskih operah — 11.20 Melodija s filmov in revij — 12.10 Španske pesmice — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Parada zabavnih zvokov — 15.40 Narodne pesmi iz Furlanije — 17.05 Četrtekov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.10 Četrtekov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 13. 10.: 8.55 Pionirski tednik — 10.15 Skladatelj

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 7. 10.: 16.05 Mali potapljač — 16.15 Kaj lahko postanem — 16.45 Za družino — 17.10 Kakor so videli drugi — 17.40 Plesni tečaj — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dekle današnjega časa — 21.50 Športni dnevnik — 22.40 Vlada nad širnim svetom, film.

Nedelja, 8. 10.: 15.35 Potovanje v sanjah k tečaju — 16.00 Konjske dirke v Krievu — 17.00 Svet mladine — 17.30 Tok za Adis Abebo — 18.00 Pustolovščine dobrega vajaka Svejka — 18.30 Ob 80-letnici Pavla Preradovića — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Eksperimenti, igra — 21.45 Kaj sem

Ponedeljek, 9. 10.: 18.00 Francoščina — 18.30 Pet clovov sanja o cirkusu — 19.00 To je samo v Kyoto — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bel Phegor, kriminalka — 21.25 Telešport.

Sreda, 11. 10.: 11.05 Smejalni dovoljeno — 11.50 Telešport — 17.03 Princeza na krompirju — 17.50 Kdo pomaga rokodelčili — 18.30 Aktualna kultura — 19.00 Matthias Wiemann pripoveduje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bel Phegor, kriminalka — 21.25 Studio liska.

Četrtek, 12. 10.: 12.00 Svinec in kositer iz Avstrije — 18.00 Italijanščina — 18.30 Ljubljenci naših staršev — 19.00 Športni kalendar — 19.30 Čas v sliki — 20.15 V omatici zlata — 22.05 Reportaža o Trigonu v Grazu.

Petek, 13. 10.: 11.03 Njegov največji bluf — 18.00 Francoščina — 18.30 Festival Tessa — 19.00 O očesnem zdravstvu — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bel Phegor, kriminalka — 21.45 Na obeh frontah — 22.35 Jazz v Ameriki.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek.

Frekvenca 98,3, 96,1 in 100,5 MHz.

Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.

Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in mnenja — 20.00 Šport. Sobota, 7. 10.: 12.00 Iz starih časov — 13.30 Semelj plošče — 14.45 Doris Day in Roy Roberts — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Avtoradio — 16.45 Glasba za vaš transistorček — 17.40 Slovenski znanstveni delavci s tržaške univerze — 17.55 Zbor Glasbene malice iz Ljubljane — 19.10 Družinski obzorik — 20.35 Teden v Italiji.

Nedelja, 8. 10.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna po naši deželi — 14.30 Sedem dni po svetu — 15.30 Gospod Janus, drama — 17.30 Prijatelji zborovskega petja — 18.30 Iz pesniških gajev — 20.30 Iz slovenske folklorne.

PEČI in ŠTEDILNIKI v največji izbiri

Podjunska trgovska družba bratje Rutar & Co.

Dobrota vas - Eberndorf

A 9141 tel. (0-42-36) 201

Ponedeljek, 9. 10.: 12.10 Pomenek s poslušalkami — 13.30 Prijubljene melodije — 17.20 Na vse, tuda o vsem — 19.30 Moj prosti čas — 20.50 Kulturni odmevi — 21.15 Tamburaški ansambli.

Torek, 10. 10.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 13.30 Glasba po željah — 17.20 Slovenščina za Slovence — 17.40 Radijska univerza — 18.30 Koncertisti naše dežele — 19.10 Plošče za vas — 20.35 Evgenij Onjegin, lirski prizori.

Sreda, 11. 10.: 12.10 Brali smo za vas — 13.30 Glasba iz filmov in revij — 17.20 Odvelelnik za vsakogar — 19.10 Zdravniška posvetovalnica — 19.20 Razkušane pesmi — 20.35 Simfonični koncert.

NAJBOLJ ZANESLIVO RASTOČA SADNA DREVE- SCA NUDI DOMAČA DREYESNICA

MARKO POLZER, pd. LAZAR
pri št. Vidu v Podjuni

Ribez, češplja in marvdelj polovična cena

Četrtek, 12. 10.: 12.10 Znanost in tehnika — 17.20 Pogled v zgodovino italijanskega slovstva — 18.00 Furlanske pesmi — 18.30 Sodobni slovenski skladatelji — 19.10 Pisan balončki — 20.35 Soj ni res, veseloigra.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 7. 10.: 17.40 Vsako soboto — 17.55 Obzorik — 18.15 Oddaja za otroke — 19.15 Beseda v sliki — 20.00 Dnevnik — 20.45 Festival Opotija 67 — 22.15 Serijski film. Nedelja, 8. 10.: 9.30 Dobro nedeljo voščimo — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Oddaja za otroke — 14.20 Nogomet Madžarska : Romunija — 18.00 Evropsko košarkarsko prvenstvo — 20.00 Dnevnik — 20.50 Humoriistična oddaja — 21.50 Lirika.

Ponedeljek, 9. 10.: 10.40 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.00 Mali svet — 17.25 Risanke — 17.40 Kje je, kaj je — 17.55 Obzorik — 18.40 Biseri glasbene literature — 19.15 Tedanski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.40 Drama — 21.40 Operna scena.

Torek, 10. 10.: 10.40 Angleščina — 21.00 Osnove splošne izobrazbe — 18.25 Film za otroke — 18.40 Svet na zaslonu — 19.20 Obzorik — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Kulturna panorama.

Sreda, 11. 10.: 17.05 Lutkovna serija — 17.25 Poljudno znanstveni film — 17.55 Obzorik — 18.15 Združenje radovednežev — 19.00 Reportaža — 20.00 Dnevnik — 20.40 Soročinski sejem, opera — 22.40 Niso samo rdeče rože.

Četrtek, 12. 10.: 11.00 Angleščina — 17.10 Zgodba o majhnih škarih — 17.25 Pionirski studio — 17.55 Obzorik — 18.15 V svetu znanosti in tehnike — 18.35 Malo za res, malo za žalo — 19.00 Dežurna ulica — 20.00 Dnevnik — 20.30 Aktualni razgovori — 21.10 Ko je meč krojil pravico.

Petek, 13. 10.: 10.40 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.30 Oddaja za otroke — 17.55 Obzorik — 18.15 Zaplešite z nami — 19.05 Brez parole — 19.40 Greh — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

Valovne dolžine koroških oddajnikov avstrijskega radia in televizije

AVSTRIJA 1

na UKW v območju oddajnika

Dobrač na 93,8 MHz
Korica na 96,7 MHz

na srednjem valu v območju oddajnika
Celovec na 584 KHz — 513,7 m
Železna Kapla na 1025 KHz — 292,7 m
Šmohor na 1025 KHz — 292,7 m

REGIONALNI PROGRAM

na UKW v območju oddajnika

Piramida na 97,8 MHz
Dobrač na 90,4 MHz
Korica na 94,5 MHz

na srednjem valu v območju oddajnika

Celovec na 728 KHz — 412,1 m
Železna Kapla na 1394 KHz — 215,2 m
Pliberk na 674 KHz — 445,1 m
Šmohor na 773 KHz — 388 m
Beljak na 1124 KHz — 266,9 m
Velikovec na 1313 KHz — 228,5 m